

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101004/I/2016/37118831179

**POMOC A PODPORA POSKYTOVANÁ PROSTREDNÍCTVOM
ERDF DO REGIÓNOV SLOVENSKA (NA PRÍKLADE
IMPLEMENTÁCIE PROGRAMOV ROP)**

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**POMOC A PODPORA POSKYTOVANÁ PROSTREDNÍCTVOM
ERDF DO REGIÓNOV SLOVENSKA (NA PRÍKLADE
IMPLEMENTÁCIE PROGRAMOV ROP)**

Diplomová práca

Študijný program: Verejná správa a regionálny rozvoj

Študijný odbor: Verejná správa a regionálny rozvoj

Školiace pracovisko: Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja

Vedúci záverečnej práce: doc. RNDr. Alžbeta Ivaničková, CSc.

Bratislava 2016

Andrej Šaranský Bc.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

ABSTRAKT

ŠARANSKÝ, Andrej: *Pomoc a podpora poskytovaná prostredníctvom ERDF do regiónov Slovenska (na príklade implementácie ROP)* . – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja. – Vedúci záverečnej práce: doc. RNDr. Alžbeta Ivaničková, CSc. – Bratislava: NHF, 2016, 84 s.

Cieľom záverečnej práce je poukázať na rozvoj regionálnej politiky Slovenskej republiky, a to predovšetkým na to, ako finančné prostriedky poukázané z jednotlivých fondov Európskej únie, v tomto prípade konkrétne Európskeho fondu regionálneho rozvoja, prispeli v rámci predchádzajúceho programovacieho obdobia k rozvoju jednotlivých oblastí v regiónoch Slovenskej republiky. Práca je rozdelená do dvoch základných kapitol, úvodu, cieľa práce, metodológie a metód práce, diskusie, záveru a zoznamu bibliografických odkazov. Obsahuje 13 grafov, 32 tabuliek a 2 prílohy.

Prvá kapitola sa zameriava na priblíženie regionálnej politiky Európskej únie a definovanie základných nástrojov kohézie. Približuje a definuje jednotlivé fondy Európskej únie

Ďalšia kapitola sa zameriava na pomoc a podporu, ktorá bola Slovenskej republike poskytnutá z Európskeho fondu regionálneho rozvoja prostredníctvom Regionálneho operačného programu, a analyzuje jednotlivé prioritné osi, opatrenia a aktivity realizované počas programovacieho obdobia 2007 – 2013.

Kľúčové slová:

ERDF, regionálny rozvoj, programovacie obdobie,

ABSTRACT

ŠARANSKÝ, Andrej: *Help and Support Provided thru ERDF to Slovak Regions* . – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of public administration and regional development. – Thesis supervisor: doc. RNDr. Alžbeta Ivaničková, CSc. – Bratislava: NHF, 2016, 84 p.

Aim of the diploma thesis is highlight to the development of regional policy of the Slovak Republic, in particular to the, financial means remitted from various EU funds, in this specific case of ERDF, contributed in the previous programming period to development of the regions of Slovak Republic. Diploma thesis consists of two basic chapters and contains 13 graphs, 32 tables and 2 appendix.

The first chapter focuses to approach regional policy of European union and to the definition of basic cohesion Instruments. Approaches and define the various funds of the European Union.

The next chapter focuses on the help and support which was provided to the Slovak Republic from the European Regional Development Fund, through the Regional Operational programme, and analyze each priority axis, actions and activities implemented during the programming period 2007 – 2013.

Key words:

ERDF, regional development, programming period

Obsah

ÚVOD.....	6
1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	8
1.1 Ekonomická, sociálna a územná kohézia – základ regionálnej politiky Európskej únie	8
1.1.2 Implementácia regionálnej politiky EÚ – strategické prístupy	16
1.2 Štrukturálne fondy a implementácia regionálnej politiky Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky	18
1.3 Programovacie obdobie 2014 – 2020 a prístupy k implementácii kohéznej politiky.....	30
2. CIEĽ PRÁCE.....	33
3. METÓDY A METODOLÓGIA PRÁCE	34
4. PRAKTICKÁ ČASŤ	35
4.1 Regionálny operačný program a jeho implementácia.....	35
4.1.1 Podpora rozvoja regionálnej infraštruktúry	37
4.2 Hodnotenie absorpčnej schopnosti pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Regionálneho operačného programu	38
4.2.1 Hodnotenie implementácie jednotlivých prioritných osí programu ROP	42
4.3 Napĺňanie regionálnych alokácií a absorpčná schopnosť finančných prostriedkov z Regionálneho operačného programu – čerpanie	63
4.4 Dočerpanie finančných prostriedkov ERDF na konci programovacieho obdobia 2007 – 2013	73
DISKUSIA.....	76
ZÁVER	79
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	81
PRÍLOHY	87

ÚVOD

Slovenská republika ako jeden z členských štátov Európskej únie má od svojho vstupu do tohto makro-regionálneho integračného zoskupenia možnosť čerpať finančné prostriedky z jednotlivých fondov Európskej únie prostredníctvom rôznych národných i nadnárodných, makro-regionálnych operačných programov, ako napríklad operačný program Stredná Európa či Stratégia Európskej únie pre dunajský región. Po prvýkrát jej to bolo umožnené v období rokov 2004 – 2006 a následne počas celého programovacieho obdobia 2007 – 2013. V súčasnosti je zapojená do nového programovacieho obdobia 2014 – 2020.

Práve programovacie obdobie 2007 – 2013 je obdobím, ktorému sa predmetná diplomová práca venuje.

Cieľom predkladanej diplomovej práce je poukázať na rozvoj regionálnej politiky Slovenskej republiky, a to predovšetkým na to, ako finančné prostriedky poukázané z jednotlivých fondov Európskej únie, v tomto prípade konkrétne Európskeho fondu regionálneho rozvoja, prispeli v rámci predchádzajúceho programovacieho obdobia k rozvoju jednotlivých oblastí v regiónoch Slovenskej republiky. Samotná diplomová práca je prioritne orientovaná na úlohu Regionálneho operačného programu, ktorý bol investičným operačným programom, a v ktorom prioritnú úlohu zohrávali práve finančné prostriedky Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Samotná diplomová práca je z hľadiska svojej vnútornej štruktúry rozdelená do dvoch základných kapitol, úvodu, cieľa práce, metodológie a metód práce, diskusie, záveru a zoznamu bibliografických odkazov.

Prvá kapitola diplomovej práce je teoreticko-metodologickým úvodom do skúmanej problematiky. Zameriava sa na priblíženie regionálnej politiky Európskej únie a definovanie základných nástrojov kohézie. Približuje a definuje jednotlivé fondy Európskej únie. Kapitola zároveň stručne charakterizuje programovacie obdobie 2007 – 2013, a to prostredníctvom krátkeho historického exkurzu smerujúceho k negociáciám ohľadne Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007 – 2013. V neposlednom rade sa kapitola orientuje aj na stručné priblíženie jednotlivých operačných programov, ktoré Slovenská republika implementovala v minulom programovacom

období, období 2007 – 2013. Záver prvej kapitoly diplomovej práce stručne charakterizuje základné východiská nového programovacieho obdobia 2014 – 2020.

Samotné jadro diplomovej práce je tvorené jej štvrtou kapitolou. Tá sa konkrétne zameriava na pomoc a podporu, ktorá bola Slovenskej republike poskytnutá z Európskeho fondu regionálneho rozvoja prostredníctvom Regionálneho operačného programu, a analyzuje jednotlivé prioritné osi, opatrenia a aktivity realizované počas programovacieho obdobia 2007 – 2013. Tento operačný program bol prioritne zameraný na rozvoj infraštruktúry, služieb a konkurencieschopnosti regionálnych sídiel Slovenskej republiky.

Pri spracovávaní diplomovej práce boli okrem odbornej literatúry zameranej na teoretické koncepcie regionálneho rozvoja a regionálnej politiky Európskej únie z veľkej väčšiny využívané ako zdroj literatúry strategické dokumenty nadnárodnej či národnej proveniencie, a to aj vzhľadom na samotnú tému diplomovej práce. K danej problematike, najmä čo sa týka jej praktickej aplikácii v implementácii jednotlivých operačných programov, nie je v Slovenskej republike možné nájsť dostatok aktuálnej a relevantnej odbornej literatúry, a aj vzhľadom na získanie a zapracovanie čo možno najaktuálnejších údajov a informácií bolo potrebné čerpať z relevantných dokumentov spracovaných relevantnými rezortnými ministerstvami a ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré ako centrálny koordinačný orgán či ako riadiace orgány pre dané operačné programy zodpovedali za ich implementáciu v podmienkach Slovenskej republiky. Veľmi prínosným zdrojom najaktuálnejších informácií týkajúcich sa implementácie projektov a finančného pokroku dosahovaného v rámci jednotlivých operačných programov Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky v programovacom období 2007 – 2013 boli výročné správy o vykonávaní operačných programov. V rámci predkladanej práce vychádzame z údajov získaných z výročných správ o vykonávaní operačných programov k 31. decembru 2014, a zároveň aktuálnych údajov riadiaceho orgánu Regionálneho operačného programu zverejnených k 31. marcu 2016 na stránke Národného strategického referenčného rámca. Dôvod takéhoto postupu je prostý. Posledné zverejnené výročné správy o vykonávaní operačných programov, ktoré boli schválené monitorovacími výbormi a predložené Európskej komisii, boli za rok 2014. Výročné monitorovacie správy za posledný rok implementácie, rok 2015, budú predložené na schválenie monitorovacím výborom a predložené Európskej komisii v priebehu mesiacov máj a jún 2016, a pri koncipovaní diplomovej práce sme ich ešte nemali k dispozícii.

1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

1.1 Ekonomická, sociálna a územná kohézia – základ regionálnej politiky Európskej únie

Prijatím Jednotného európskeho aktu v roku 1986 bol do Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pridaný nový cieľ týkajúci sa hospodárskej a sociálnej súdržnosti vznikajúcej hospodárskej únie. Táto legislatívna zmena vytvorila základ pre následnú realizáciu politiky Európskej únie (EÚ) v oblasti hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, pre ktorú sa v súčasnosti používa termín kohézna politika EÚ. Pri dosahovaní cieľov tejto politiky EÚ uskutočňuje aj opatrenia „na znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja v jednotlivých regiónoch“ (Článok 158 Zmluvy zakladajúcej ES). Pod termínom regionálna politika sa zvyčajne „rozumie ovplyvňovanie hospodárskych procesov na územiach štátu alebo väčšieho ekonomického priestoru prostredníctvom verejného sektora“, pričom táto politika „má korigovať priestorové alokácie vytvorené trhom“.¹

Diplomová práca sa zameriava na regionálnu politiku EÚ, ktorú Buček, Rehák a Tvrdoň (2010) vo vzťahu kohéznej politiky a regionálnej politiky EÚ vymedzujú takto „Regionálna politika EÚ pôsobí v širšom rámci tzv. kohéznej politiky – politiky ekonomickej a sociálnej súdržnosti. Ekonomická a sociálna súdržnosť je výrazom solidarity medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ. Cieľom je vyvážený rozvoj celej EÚ, znižovanie štrukturálnych disparít medzi regiónmi a podporovanie rovnakých príležitostí pre všetkých. V praktickej podobe sa to dosahuje prostredníctvom strategických cieľov pre jednotlivé časové obdobia, na ktoré je viazaných množstvo finančných operácií, najmä cez štrukturálne fondy a kohézny fond.“² Maier a Tödtling vymedzujú regionálnu politiku ako „ovplyvňovanie hospodárskych procesov v územných častiach štátu alebo väčšieho ekonomického priestoru prostredníctvom verejného sektora“.³

¹ MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. (2006) Veľký Anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie. Ostrava: Technická Univerzita Ostrava – Vysoká škola báňská, s. 668

² BUČEK, M., REHÁK, Š., TVRDOŇ, J. (2010) Regionálna ekonómia a politika. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 25

³ MAIER, G., TÖDTLING, F. (1988) Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Bratislava: Elita, 1998, s. 211

Dôvody motivujúce uskutočňovať regionálnu politiku sa týkajú ekonomického, sociálneho aj environmentálneho aspektu rozvoja a v poslednej dobe aj územného aspektu. Napríklad podľa Maiera a Tödtlinga (1998, s. 214) nad ekonomickými motívmi uskutočňovania regionálnej politiky zvyčajne dominujú motívy zo sociálnej sféry.⁴ Cieľom zásahov do regiónov je podľa citovaných autorov najmä korigovanie tých sociálnych rozdielov medzi obyvateľstvom, ktoré vytvoril voľný trh. Tento cieľ sa nesleduje „len z humanitných dôvodov, ale aj z hľadiska praktických a funkcionálnych úvah“⁵ medzi ktorými v EÚ dominuje snaha zabezpečiť súdržnosť (kohéziu) štátov a regiónov EÚ.

Pod regionálnou politikou možno chápať riadiacu činnosť štátu a inštitúcií územnej pôsobnosti, ktorá smeruje k vytváraniu vhodnejších podmienok pre dynamický a všestranný rozvoj regiónov s maximálnym využitím ich geografického, ľudského a ekonomického potenciálu.⁶ Autori Tvrdoň, Hamalová a Žárska uvádzajú, že regionálna politika je integrálnou súčasťou makroekonomickej hospodárskej politiky štátu a realizuje sa v úzkej súčinnosti s odvetvovými politikami, štrukturálnou a urbanistickou politikou, pričom sama ich dopĺňa o regionálny rozmer.⁷

Regionálna politika predstavuje jeden zo základných nástrojov pre dosiahnutie udržateľného ekonomického rastu. Je zameraná na všetky regióny a mestá v Európskej únii a jej ciele sú koncipované tak, aby podporovali:⁸

- makroekonomickú stabilitu a hospodársky rast;
- zvyšovanie konkurenčnej schopnosti ekonomiky;
- znižovanie miery nezamestnanosti a zlepšovanie kvality života obyvateľov.

Podľa Zmluvy o založení EÚ, je základným cieľom regionálnej politiky odstraňovanie, resp. znižovanie disparít, ktoré vznikajú medzi jednotlivými regiónmi v rámci štátov Európskeho spoločenstva. Čl. 158 Zmluvy o založení európskeho spoločenstva hovorí o tom, že „na podporu celkového harmonického rozvoja spoločenstvo rozvíja a uskutočňuje činnosti vedúce k posilneniu hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Spoločenstvo sa predovšetkým zameriava na znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja

⁴ MAIER, G., TÖDTLING, F. (1988) Regionálna a urbanistická ekonomika 2, s. 214

⁵ MAIER, G., TÖDTLING, F. (1988) Regionálna a urbanistická ekonomika 2 s. 214

⁶ RAJČÁKOVÁ, E. (2005) Regionálny rozvoj a regionálna politika. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, s. 120

⁷ TVRDOŇ, J., HAMALOVÁ, M., ŽÁRSKA, E. (1995) Regionálny rozvoj. Vydavateľstvo Ekonóm, Bratislava, 1995, s.126

⁸ Najdôležitejšia investičná politika EÚ. http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/what/investment-policy/

v jednotlivých regiónoch a zaostalosti v najviac znevýhodnených regiónoch alebo ostrovoch, vrátane vidieckych oblastí.“⁹ Jednotlivé členské štáty Európskej únie riadia a koordinujú svoje hospodárske politiky tak, aby dosiahli ciele harmonického rozvoja spoločenstva. Podľa č. 159 Spoločenstvo podporuje dosiahnutie týchto cieľov aj prostredníctvom štrukturálnych fondov.¹⁰ Regionálna politika Európskej únie má významný dopad na všetky oblasti, od vzdelávania, cez podporu jednotného trhu, konkurencieschopnosti a zvyšovania zamestnanosti až po oblasti ako sú energetika, životné prostredie a výskum, vývoj a inovácie.

Keďže v práci sa zaoberáme regionálnou politikou EÚ, tak pod regionálnou politikou budeme vnímať takú politiku, ktorou sa v zmysle citovanej definície Malinovského a Sucháčka (2006) rozumie ovplyvňovanie hospodárskych procesov na územiach štátu alebo väčšieho ekonomického priestoru (napr. Európskej únie) prostredníctvom verejného sektora, pričom táto politika má korigovať priestorové alokácie vytvorené trhom.

Ivaničková uvádza, že na obdobie rokov 2007 – 2013 sa identifikujú základné črty regionálnej politiky Európskej únie, ako znižovanie rozdielov na základe inovácií a poznatkov, zlepšenie spojitosti jadra a okrajových regiónov a zvýšenie vnútornej súdržnosti Európskej únie.¹¹

V programovacom období 2007 – 2013 sú hlavnými cieľmi regionálnej politiky:

- 1) Cieľ 1: Konvergencia,
 - 2) Cieľ 2: Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť,
 - 3) Cieľ 3: Európska územná spolupráca.
1. Pre regióny oprávnené na podporu zo štrukturálnych fondov EÚ podľa cieľa „Konvergencia“ je kľúčovým zámerom stimulovať potenciál rastu. Stratégia cieľa je zameraná na investície a kolektívne služby, ktoré si vyžadujú dlhodobú konkurencieschopnosť, na tvorbu pracovných miest a trvalo udržateľný rozvoj. Hlavné strategické zámery tohto cieľa sú základná infraštruktúra a jej modernizácia, podpora vedy,

⁹ Zmluva o založení európskeho spoločenstva – konsolidovaná verzia, s. 63
http://www.univie.ac.at/RI/eur/20041101/SK_ECTreaty20041101.pdf

¹⁰ Zmluva o založení európskeho spoločenstva – konsolidovaná verzia, s. 63

¹¹ IVANIČKOVÁ, A. (2007) Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007 – 2013. Ekonóm, Bratislava, 2007, s.154

výskumu, inovácie a informačno-komunikačných technológií a rozvoj ľudských zdrojov.¹² K tomuto cieľu sú priradené zaostávajúce regióny, ktorých HDP na obyvateľa za obdobie rokov 2000 – 2002 je menej ako 75 percent priemeru HDP na obyvateľa vo vyspelých štátoch EÚ. Na financovanie z Kohézneho fondu sú oprávnené členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HNP vyjadrený v PPS) na obyvateľa, vypočítaný na základe údajov EÚ za obdobie rokov 2001 – 2003, je menej ako 90% priemeru HNP EÚ 25.

2. Regióny s HDP nad 75% HDP EÚ-25 spadajú pod druhý cieľ „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“. Cieľ sa zameriava na posilnenie konkurencieschopnosti regiónov a ich zatraktívnenie. Tiež na podporu zamestnanosti, a to dvoma spôsobmi. Prostredníctvom rozvojových programov, ktoré môžu týmto regiónom pomôcť realizovať hospodárske zmeny a podporovať ich prostredníctvom inovácií a podpory znalostnej spoločnosti, podnikania, ochrany životného prostredia a zlepšenia ich dostupnosti. Podporou vytvárania nových a kvalitnejších pracovných miest prispôbením pracovnej sily a investíciami do ľudských zdrojov.
3. V rámci tretieho cieľa „Európska teritoriálna (územná) spolupráca“ sa má dosiahnuť posilnenie:
 - Cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných miestnych a regionálnych iniciatív,
 - Transnacionálnej spolupráce s cieľom integrovaného územného rozvoja,
 - Interregionálnej spolupráce a výmenu skúseností v rámci celej EÚ.

Na financovanie cezhraničnej spolupráce sú oprávnené regióny Spoločenstva úrovne NUTS III pozdĺž všetkých vnútorných a niektorých vonkajších pozemných hraníc a všetky regióny NUTS III pozdĺž námorných hraníc, vzdialené spravidla 150 km, s prihliadnutím na možné úpravy potrebné na zabezpečenie súdržnosti a kontinuity spolupráce.¹³ (Ivaničková, 2007).

Objektom regionálnej politiky EÚ sú tzv. plánovacie regióny. Od začiatku 70. rokov sa v štátoch spoločenstva používa jednotný a ucelený päťstupňový systém kategorizácie územno-štatistických teritoriálnych jednotiek – plánovacích regiónov NUTS resp. LAU. Zmeny a doplnky klasifikácie NUTS sa prijímajú nie častejšie ako každé tri roky v druhej polovici kalendárneho roka na základe v nariadení stanovených

¹² IVANIČKOVÁ, A. (2007) Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007 – 2013. Ekonóm, Bratislava, 2007, s. 154

¹³ IVANIČKOVÁ, A. (2007) Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007 – 2013, s.56

klasifikačných kritérií v súlade s uvedeným regulačným postupom. V prípade značnej reorganizácie príslušnej administratívnej štruktúry členského štátu sa však môžu zmeny a doplnenia klasifikácie NUTS prijímať v kratších ako trojročných intervaloch. V súlade s ustanoveniami čl. 5 ods. 4 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) sa klasifikácia NUTS aktualizuje každé tri roky.¹⁴ Tento dôležitý proces sa uskutočnil koncom roku 2006. Nová klasifikácia NUTS sa uplatňuje na údaje poskytnuté od 1. januára 2008. Od tohto dátumu musia byť predkladané štatistické údaje v súlade s novou klasifikáciou NUTS 2006. Klasifikácia NUTS je referenčným rámcom pre všetky regionálne štatistiky EÚ. Členské štáty sú povinné predkladať regionálne štatistiky Komisii, presnejšie Eurostatu, ktorý ich následne zverejňuje.

Nakoľko je diplomová práca zameraná na pomoc a podporu poskytovanú prostredníctvom štrukturálnych fondov, tak sa budeme v tejto časti práce zaoberať ponukou vecného zamerania podpory štrukturálnych fondov pre programové obdobie 2007 – 2013, ktoré stanovujú selektívne použitie týchto finančných nástrojov v regiónoch Európskej únie.

Nástroje regionálnej politiky v období 2007 – 2013 a vecné zameranie podpory v rámci regionálnej politiky Európskej únie

Regionálna politika EÚ sa financuje z rozpočtu EÚ. Štrukturálne fondy a Kohézny fond tvoria akési jadro štrukturálnej regionálnej politiky Európskej únie. Rozpočtové prostriedky sa pre regionálnu politiku EÚ realizujú prostredníctvom štrukturálnych fondov, a tie sú tvorené troma základnými fondmi, a to:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (En: European Regional Development Fund – ERDF),
- Európsky sociálny fond (European Social Fund – ESF),
- Kohézny fond

Finančná podpora regionálnej politiky vyžaduje sústredenie na najproblémovjšie regióny na území jednotlivých členských štátov EÚ, aktívnu spoluprácu na všetkých úrovniach, vytváranie viacročných regionálnych rozvojových plánov a doplňovanie

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS).
<http://www.telecom.gov.sk/externe/legu/region/03-1059.pdf>

prostriedkov z rozpočtu EÚ, nie nahrádzanie verejných výdavkov jednotlivých štátov. Tieto princípy sa uplatňujú podľa rozhodnutí Rady EÚ a musia byť premietnuté do právneho a inštitucionálneho rámca štátu, ktorý je prijímateľom podpory a pomoci:

- a) cieľ 1 Konvergenca – je spolufinancovaný pomocou ERDF, ESF a Kohézneho fondu,
- b) cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť – z ERDF a ESF,
- c) cieľ 3 Európska územná spolupráca – taktiež z ERDF,
- d) Kohézny fond môžu využívať regióny oprávnené čerpať finančné prostriedky, ako regióny Konvergenzie v členských štátoch, ktorých HDP/obyv. nepresahuje 90%. Európskeho priemeru (EÚ 27).

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) možno považovať za jeden z najvýznamnejších fondov podporujúcich regionálny rozvoj v priestore Európskej únie. Čl. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1080/2006 ho definuje ako „finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorý prispieva k financovaniu pomoci na posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti odstraňovaním regionálnych rozdielov cestou podpory rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia sa regionálnych ekonomík. Zahŕňa aj adaptáciu upadajúcich priemyselných regiónov a zaostávajúcich regiónov a podporu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce“.¹⁵

Európsky sociálny fond (ESF) je fondom, ktorý sa prioritne orientuje na podporu zamestnanosti, vzdelanosti a inklúzie. Ako uvádza čl. 146 Zmluvy o založení európskeho spoločenstva jeho zámerom „je rozširovať možnosti zamestnania a zvyšovať geografickú a profesijnú mobilitu pracovníkov v rámci spoločenstva a uľahčovať ich adaptáciu na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou“.¹⁶ „ESF prispieva k prioritám Spoločenstva, pokiaľ ide o posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom zlepšovania možnosti zamestnania sa a pracovných príležitostí, o podporu vysokej úrovne zamestnanosti a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest. Robí tak prostredníctvom podpory politik členských štátov, ktoré sú zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a kvality a produktivity práce, na

¹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999. http://www.sk-at.eu/sk-at/downloads/SK/Nariadenie_1080_ERDF_2006.pdf

¹⁶ Zmluva o založení európskeho spoločenstva – konsolidovaná verzia. s. 63
http://www.univie.ac.at/RI/eur/20041101/SK_ECTreaty20041101.pdf

podporu sociálnej inklúzie vrátane prístupu znevýhodnených osôb k zamestnaniu a na zníženie národných, regionálnych a miestnych rozdielov v zamestnanosti.“¹⁷

V programovacom období 2014 – 2020 sa hovorí o Európskych štrukturálnych a investičných fondoch. Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi, z ktorých je poskytovaný príspevok, sú Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond, Európsky námorný a rybársky fond a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka.¹⁸

Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka (EAFRD) je „finančný nástroj na podporu rozvoja vidieka, ktorý spadá do oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie. Prostriedky z neho slúžia na zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a na rozvoj vidieckych oblastí“.¹⁹

Európsky námorný a rybársky fond (EMFF) je jedným z piatich európskych štrukturálnych a investičných fondov a jeho cieľom je možné zadať nasledovne: pomoc rybárom pri prechode na udržateľný rybolov, podpora diverzifikácie hospodárstiev pobrežných spoločenstiev, tvorba nových pracovných miest a zlepšenie kvality života v európskych pobrežných oblastiach.²⁰

Kohézny fond

Spolu s Európskym fondom regionálneho rozvoja predstavuje Kohézny fond (En: Cohesion Fund) jeden z najdôležitejších nástrojov európskej regionálnej politiky na rozvoj infraštruktúry a znižovanie regionálnych disparít. Samotný fond vznikol v roku 1994 s cieľom podpory veľkých európskych projektov v rámci rozvoja infraštruktúry, a to predovšetkým v oblasti dopravy (tzv. transeurópske dopravné siete) a oblasti životného prostredia. Od programovacieho obdobia 2007 – 2013 sa z neho začali podporovať

¹⁷ Európsky sociálny fond. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

¹⁸ Zákon č. 292/2014 o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. <http://www.minv.sk/?dokumenty-1&subor=212710>

¹⁹ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-%28EAFRD%29>; SCHROTTER, H. J. Aktuální slovník Evropské unie. Praha, Brána, 2002, s. 179

²⁰ Európsky námorný a rybársky fond (EMFF). http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_sk.htm

projekty v oblasti trvalo-udržateľného rozvoja, energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie.²¹

Kohézny fond sa zameriava na tie členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa je nižší ako 90% priemeru EÚ. Jeho primárnym cieľom je znižovať hospodársku a sociálnu nesúrodosť a podporovať trvalo udržateľný rozvoj.²² V programovacom období 2007 – 2013 sa z Kohézneho fondu poskytovali finančné prostriedky pre Bulharsko, Cyprus, Českú republiku, Estónsko, Grécko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a od 1. júla 2013 aj pre Chorvátsko. V programovacom období 2014 – 2020 sa z Kohézneho fondu poskytujú finančné prostriedky pre 15 členských štátov, a to Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Českú republiku, Estónsko, Grécko, Maďarsko, Litvu, Lotyšsko, Maltu, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovenskú republiku a Slovinsko.

Na obdobie rokov 2007 – 2013 pripravila Európska komisia spolu s európskymi finančnými inštitúciami nové finančné nástroje, ktoré slúžili na efektívnejšie využívanie Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov. Ich cieľom je zabezpečiť efektívnejšiu absorpciu finančných prostriedkov poskytovaných z rozpočtu EÚ. V rámci programovacieho obdobia boli vydefinované tri základné iniciatívy, ktoré boli určené predovšetkým na poskytovanie finančných prostriedkov malým a stredným podnikom (SMEs). Jedná sa o nasledovné iniciatívy:²³

- JESSICA – Spoločná európska podpora trvalo-udržateľnému investovaniu v mestských oblastiach (En: Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas);
- JEREMIE – Spoločné európske zdroje pre malé a stredné podniky (En: Joint European Resources for Micro-toMedium Enterprises);
- JASPERS – Spoločná pomoc pri podpore projektov v európskych regiónoch (En: Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions).

²¹ Kohézny fond. http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.3.html

²² Kohézny fond. http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/funding/cohesion-fund/

²³ KISS, I., PALKO, F. a kol. (2013) Európske fondy v praxi. Inštitút hospodárskej politiky, Bratislava, 2013, s. 21; IVANIČKOVÁ, A. (2007) Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007 – 2013, s. 19

1.1.2 Implementácia regionálnej politiky EÚ – strategické prístupy

Riadenie implementácie finančných prostriedkov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu EÚ sa uskutočňuje prostredníctvom programových dokumentov, ktorými sú:

1. Národný strategický referenčný rámec (NSRR),
2. Operačné programy (OP), prostredníctvom ktorých sú implementované stanovené strategické priority NSRR.

1.1.2.1 Národný strategický referenčný rámec

NSRR je nový typ strategického nástroja pre systém programovania počas obdobia 2007 – 2013. V zmysle všeobecného nariadenia²⁴ každý členský štát predkladá pred začiatkom programovacieho obdobia Európskej komisii vlastný národný rámcový programový dokument, vlastný Národný strategický referenčný rámec. Tento dokument predstavuje základný referenčný nástroj na prípravu programovania z jednotlivých fondov EÚ. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovacom období 2007 – 2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre intervencie fondov na európskej úrovni.

Tento strategický dokument súčasne zabezpečuje, že finančná pomoc poskytovaná z jednotlivých fondov bude využitá v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva. NSRR musí povinne obsahovať iba cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

NSRR definuje základné strategické priority, ktoré majú byť v členskom štáte spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu EÚ. Definuje a charakterizuje jednotlivé OP, ktoré budú realizované a implementované v rámci jednotlivých cieľov, vrátane indikatívneho stanovenia finančného plánu čerpania finančných prostriedkov podľa jednotlivých fondov financovania a OP.

²⁴ Nariadenie rady (ES) č. 1083/2006 ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení neskorších zmien, s. 43

1.1.2.2 Operačné programy

Spolufinancovanie jednotlivých priorít definovaných v NSRR sa realizuje prostredníctvom operačných programov. Operačný program (OP) je základným nástrojom programovania a slúži na implementáciu špecifických priorít a cieľov kohéznej politiky špecifikovaných v NSRR. Čl. 2 ods. 1 nariadenia rady (ES) č. 1083/2006 ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení neskorších zmien definuje operačný program ako „dokument predložený členským štátom a prijatý Európskou komisiou, ktorý určuje stratégiu rozvoja pomocou jednotného súboru priorít, ktorá sa má realizovať s pomocou niektorého štrukturálneho fondu alebo v prípade vybraných oblastí cieľa Konvergenca z Kohézneho fondu a ERDF (čl. 2 všeobecného nariadenia)“.²⁵ V programovacom období 2014 – 2020 je OP definovaný ako „nástroj slúžiaci na dosahovanie strategických cieľov vymedzených v Partnerskej dohode prostredníctvom investičných priorít, špecifických cieľov a konkrétnych opatrení“.²⁶

Prípravu OP a jeho následné predloženie²⁷ na schválenie Európskej komisii zabezpečuje riadiaci orgán (RO) pre konkrétny OP. Po jeho schválení je RO zodpovedný za priebežné hodnotenie OP, pretože je potrebné sledovať pokrok v implementácii OP, čerpaní finančných prostriedkov a napĺňaní jeho strategických cieľov a tým súčasne aj špecifických priorít a cieľov kohéznej politiky špecifikovaných v NSRR.

RO je súčasne zodpovedný za prípravu a predloženie prípadných revízií OP. V zmysle čl. 33 ods. 1 nariadenia rady (ES) č. 1083/2006 ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení neskorších zmien (všeobecné nariadenie) môže byť OP z iniciatívy RO znovu preskúmaný a v prípade potreby na zvyšok programovacieho obdobia revidovaný. RO pre OP má právo navrhnúť revíziu jeho implementácie v súlade s čl. 33 všeobecného nariadenia na vlastný podnet, na

²⁵ Nariadenie rady (ES) č. 1083/2006 ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení neskorších zmien, s. 36, http://www.asfeu.sk/uploads/media/06-NARIADENIE-RADY-_ES_-c.1083-2006.pdf; Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 /verzia 4.5/. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, Centrálny koordinačný orgán, Bratislava, 2012, s. 13

²⁶ Operational Programmes. <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en>

²⁷ Pozn. autora: RO predkladá OP Európskej komisii na schválenie prostredníctvom elektronického systému SFC 2007. Týmto spôsobom je povinný realizovať aj predkladanie revízií OP.

podnet Európskej komisie alebo na podnet príslušného monitorovacieho výboru na zvyšok programovacieho obdobia v jednom alebo viacerých z týchto prípadov:

- ak nastali výrazné sociálno-ekonomické zmeny;
- ak nastali zmeny v prioritách EÚ, v národných alebo regionálnych prioritách;
- na základe výsledkov hodnotenia alebo na základe výsledkov analýzy dôvodov revízie OP obsahujúcej analýzu všetkých realizačných ťažkostí a predpokladaného vplyvu revízie vrátane vplyvu na stratégiu OP v zmysle čl. 48 ods. 3 všeobecného nariadenia;
- ak nastali ťažkosti s implementáciou OP.

V konkrétnych podmienkach Slovenskej republiky sa počas programovacieho obdobia 2007 – 2013 predkladalo najviac revízií OP v súlade s čl. 33 ods. 1 písm. b) a písm. d) všeobecného nariadenia, tzn. nastali zmeny v národných prioritách a boli definované ťažkosti s implementáciou konkrétnych OP.

1.2 Štrukturálne fondy a implementácia regionálnej politiky Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky

Z komplexného pohľadu možno konštatovať, že Slovenská republika od svojho vzniku, resp. od svojho vstupu do Európskej únie dostala možnosť čerpať finančné prostriedky z finančných prostriedkov jednotlivých fondov Európskej únie už v rámci troch samostatných programovacích období. To znamená, že v celkovom číselnom vyjadrení to predstavuje sumu okolo 27 mld. eur.²⁸ Väčšina preinvestovaných finančných prostriedkov smerovala do rozvoja jednotlivých regiónov Slovenskej republiky, dopravnej infraštruktúry, do podpory vedy, výskumu, vzdelanosti a zamestnanosti.

1.2.1 Regionálna politika Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky v programovacom období 2007 – 2013

Slovenská republika, ktorá sa spolu s ďalšími stredoeurópskymi štátmi stala v roku 2004 novým členským štátom Európskej únie, dostala súčasne so svojím vstupom do tejto

²⁸ Pozn. autora: Na základe vlastného spracovania. V tejto sume sú započítané aj finančné prostriedky, ktoré Slovenská republika ešte len má k dispozícii v rámci aktuálneho programovacieho obdobia 2014 – 2020.

makro-regionálnej organizácie aj možnosť čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu Európskej únie. Táto príležitosť sa po prvýkrát objavila v období rokov 2004 – 2006 na základe strategického dokumentu s názvom *Rámec podpory Spoločenstva*. V tomto konkrétnom prípade sa ale jednalo len o skrátené programovacie obdobie. Ostatné členské štáty, pôvodné členské štáty európskej pätnástky, začali čerpať finančné prostriedky už v roku 2000.²⁹ Obdobie 2007 – 2013 sa tak pre Slovenskú republiku stalo prvým plnohodnotným programovacím obdobím, v ktorom mala možnosť využívať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu Európskej únie.

1.2.1.1 Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcej podkapitole, na to, aby členský štát mohol reálne čerpať poskytované finančné prostriedky, musel v súlade s legislatívou Európskej únie predložiť na schválenie tzv. národný programový dokument. Ten musel byť schválený Európskou komisiou. V prípade Slovenskej republiky sa jednalo o Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013.³⁰

Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013 (NSRR SR 2007 – 2013) predstavoval základný strategický dokument na prípravu čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých fondov Európskej únie a stanovil priority, ktoré boli v Slovenskej republike spolufinancované z fondov Európskej únie. „Dokument predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania fondov. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti. Zabezpečí, že pomoc z fondov bude využitá v súlade so

²⁹ Počas skráteného programovacieho obdobia realizovala Slovenská republika čerpanie finančné prostriedkov Európskej únie z nasledovných OP: Operačný program Základná infraštruktúra (OP ZI), Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PaS), Sektorový operačný program Ľudské zdroje (SOP LZ), Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SOP PaRV). Zdroj: Rámec podpory spoločenstva. Bratislava, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2004, s. 45

³⁰ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. Bratislava, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2007

Strategickými usmerneniami Spoločenstva o súdržnosti a určí prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane.“³¹

Negociácie Slovenskej republiky s Európskou komisiou týkajúce sa NSRR SR 2007 – 2013 trvali niekoľko rokov, a v podstate možno konštatovať, že začali ešte počas realizácie prvého programovacieho obdobia 2004 – 2006. Po prvýkrát bol ucelený dokument predložený Európskej komisii dňa 17. mája 2006.³²

Pripomienky a podnety Európskej komisie si vyžadovali zmeny v danom strategickom dokumente, a súčasne bolo potrebné tieto zmeny, a samotný dokument ako taký schváliť vo Vláde SR. Dňa 2. mája 2007 predložil minister výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky na rokovanie vlády materiál pod názvom Návrh úpravy Návrhu NSRR SR 2007 – 2013 v nadväznosti na pripomienky Európskej komisie a rokovania s Európskou komisiou. Tento materiál bol následne schválený uznesením Vlády SR č. 407 z 2. mája 2007. Zmeny boli zapracované do strategického dokumentu NSRR SR 2007 – 2013 a aj do jednotlivých operačných programov. Začiatkom júna 2007 bol NSRR SR 2007 – 2013 zaslaný Európskej komisii. Potom sa uskutočnili ďalšie stretnutia so zástupcami Európskej komisie. Cieľom bolo zabezpečiť to, aby bol obsah strategického dokumentu v súlade so stratégiou a prioritami Európskej únie. Finálna prepracovaná verzia strategického dokumentu bola zaslaná Európskej komisii dňa 29. júna 2007. Strategický dokument NSRR SR 2007 – 2013 bol schválený a prijatý dňa 17. augusta 2007.³³

1.2.1.2 Priority a ciele Slovenskej republiky v programovacom období 2007 – 2013

Regionálna politika Európskej únie sa koncentrovala v období rokov 2007 – 2013 na tri základné ciele:³⁴

- cieľ Konvergencia;
- cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť;
- cieľ Európska teritoriálna spolupráca.

³¹ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 4

³² Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 6

³³ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 6 – 8

³⁴ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 4

Slovenská republika sa však na základe dohovorov s Európskou komisiou zaviazala realizovať v NSRR SR 2007 – 2013 len dva základné ciele, a to nasledovné:³⁵

- cieľ Konvergencia;
- cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Cieľ Európska územná spolupráca nebol súčasťou NSRR SR 2007 – 2013, ale Slovenská republika sa podieľala na všetkých operačných programoch v rámci tohto cieľa a operačný program Česko-Slovenskej spolupráce mal na území Slovenskej republiky riadiaci orgán.

V rámci cieľa Konvergencia sa finančná podpora z dvoch hlavných fondov ERDF a ESF prioritne sústredila na tie regióny v rámci Slovenskej republiky, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa za tri posledné roky nedosiahol 75% priemeru štátov rozšírenej Európskej únie. V prípade Slovenskej republiky pripadalo do rámca tejto podpory celé jej územie s výnimkou Bratislavského kraja. Pri financovaní z Kohézneho fondu cieľ Konvergencia pokryje členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok za tri posledné roky pred prijatím nariadení nedosiahol 90% priemeru štátov rozšírenej EÚ a ktoré majú konvergenčný program.

Na čerpanie podpory v celi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť boli oprávnené oblasti, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia – čo v prípade Slovenskej republiky predstavovalo Bratislavský kraj. Cieľ bol zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a atraktivity regiónu Bratislavského kraja cestou predvídania hospodárskych a sociálnych zmien a podporení inovácií, spoločnosti založenej na vedomostiach, cestou podnikateľského ducha, ochrany životného prostredia a prevencie pred rizikami, podporou adaptability pracovníkov a podnikov a rozvojom trhov práce, orientovaných na sociálne začleňovanie.

Strategický dokument NSRR SR 2007 – 2013 zároveň definoval štyri základné horizontálne priority, ktoré sa uplatňovali v jednotlivých operačných programoch a súčasne museli byť napĺňané v jednotlivých implementovaných projektoch:³⁶

- HP marginalizované rómske komunity;
- HP rovnosť príležitostí;

³⁵ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 4

³⁶ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 86

- HP trvalo-udržateľný rozvoj;
- HP informačná spoločnosť.

1.2.1.3 Štruktúra operačných programov a orgány zodpovedné za implementáciu NSRR 2007 – 2013 a operačných programov v Slovenskej republike

Strategický cieľ NSRR SR 2007 – 2013 bol definovaný nasledovne: „výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.³⁷ Celková suma finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu Európskej únie, ktorú mala Slovenská republika k dispozícii bola vo výške 11 mld. eur. Kohézny fond bol v programovacom období 2007 – 2013 v podmienkach Slovenskej republiky zameraný práve na oblasti rozvoja dopravy a podpory v rámci ochrany životného prostredia a realizoval sa cez dva základné operačné programy NSRR SR 2007 – 2013, a to operačný program Doprava (OP D) a operačný program Životné prostredie (OP ŽP).

V rámci programovacieho obdobia 2007 – 2013 boli v súlade so strategickými prioritami a špecifickými prioritami NSRR SR 2007 – 2013 Slovenskou republikou definované nasledovné operačné programy:

- Regionálny operačný program (ROP);
- OP Životné prostredie (OP ŽP);
- OP Doprava (OP D);
- OP Informatizácia spoločnosti (OP IS);
- OP Výskum a vývoj (OP VaV);
- OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR);
- OP Vzdelávanie (OP V);
- OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZSI);
- OP Zdravotníctvo (OP Z);
- OP Technická pomoc (OP TP);
- OP Bratislavský kraj (OP BK).

³⁷ Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. s. 67

Každý z OP implementoval niektorú zo strategických a špecifických priorít NSRR SR 2007 – 2013.

Tabuľka č. 1: Finančné prerozdelenie finančných prostriedkov v rámci operačných programov

OP	Finančná alokácia v €
Regionálny operačný program	1 554 503 927
OP Bratislavský kraj	95 207 607
OP Životné prostredie	1 820 000 000
OP Doprava	3 206 904 595
OP Informatizácia spoločnosti	993 095 405
OP Výskum a vývoj	1 209 415 373
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	968 250 000
OP Vzdelávanie	558 301 578
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	941 301 578
OP Zdravotníctvo	250 000 000
OP Technická pomoc	97 601 421
	11 498 331 484

Zdroj: Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013. Bratislava, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2007, s. 128 – 132

Regionálny operačný program

Regionálny operačný program sa implementoval len v rámci cieľa Konvergencia a zameriaval sa na špecifickú prioritu 1.1 Regionálna infraštruktúra v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť. Strategickým cieľom Regionálneho operačného programu bolo zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.³⁸ Tento stanovený cieľ sa naplňal prostredníctvom realizácie nasledovných špecificky definovaných cieľov:

³⁸ Regionálny operačný program. (verzia 4). Bratislava, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2012, s. 99

- zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania;
- zvýšenie rozsahu a úrovne poskytovaných služieb v sociálnej oblasti;
- posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu;
- posilnenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev;
- zvýšenie úrovne dopravnej obslužnosti regiónov.

ROP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Ministerstvom, ktoré bolo na národnej úrovni zodpovedné za realizáciu priorít ROP bolo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Operačnému programu sa budeme bližšie venovať v štvrtej kapitole diplomovej práce.

Operačný program Životné prostredie

Operačný program Životné prostredie implementoval špecifickú prioritu 1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť. Strategickým cieľom operačného programu Životné prostredie bolo zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a posilnenie efektívnosti environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja.³⁹ Cieľ operačného programu sa naplňoval prostredníctvom realizácie špecifických cieľov:

- integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd;
- ochrana pred povodňami;
- ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy;
- odpadové hospodárstvo;
- ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny;
- budovanie povodňového varovného a predpovedného systému.

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Na národnej úrovni zodpovedalo za realizáciu OP ŽP Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

³⁹ Operačný program Životné prostredie (verzia 3.0). Bratislava, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2010, s. 73

Operačný program Doprava

Operačný program Doprava sa orientoval na implementáciu špecifickej priority 1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť v celi Konvergencia. Strategickým cieľom operačného programu Doprava bola podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej osobnej dopravy.⁴⁰ Daný operačný program sa prioritne orientoval na výstavbu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry Slovenskej republiky a mal napomôcť jej integrácii do európskeho dopravného systému. Mal byť nástrojom na odstraňovanie neuspokojivých parametrov dopravnej infraštruktúry v regiónoch Slovenskej republiky a naliehavých otázok v rámci bezpečnosti, spoľahlivosti a kvality dopravy. Stanovený cieľ operačného programu sa naplňal prostredníctvom realizácie nasledovných štyroch špecifických cieľov:⁴¹

- modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry;
- modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry;
- modernizácia a rozvoj infraštruktúry intermodálnej prepravy;
- rozvoj verejnej osobnej dopravy.

OP bol podobne ako OP ŽP spolufinancovaný z Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Za realizáciu operačného programu Doprava na národnej úrovni zodpovedalo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Operačný program Informatizácia spoločnosti

Operačný program Informatizácia spoločnosti sa implementoval len v rámci cieľa Konvergencia, a to špecifickú prioritu 2.1 Informatizácia spoločnosti, v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 2. Vedomostná ekonomika. Strategickým cieľom operačného programu Informatizácia spoločnosti bolo vytvorenie inkluzívnej informačnej

⁴⁰ Operačný program Doprava. Bratislava, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2012, s. 69

⁴¹ Operačný program Doprava. s. 68

spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej poznatkovej ekonomiky.⁴² Daný operačný program sa prioritne zameriaval na oblasti:

- rozvoj eGovernmentu, zefektívnenie fungovania verejnej správy prostredníctvom informatizácie a rozvoja elektronických služieb G2G, G2P, G2B;
- sprístupňovanie užitočného digitálneho obsahu pamäťových a fondových inštitúcií;
- zvyšovanie prístupu verejnej správy a domácností k širokopásmovému internetu.

OP bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Za jeho riadenia na národnej úrovni zodpovedal Úrad vlády Slovenskej republiky.

Operačný program Výskum a vývoj

Operačný program Výskum a vývoj implementoval špecifické priority 2.2 Výskum a vývoj a 2.3 Infraštruktúra vysokých škôl, v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 2. Vedomostná ekonomika. Strategickým cieľom operačného programu Výskum a vývoj bola modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.⁴³

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a ministerstvom zodpovedným za jeho realizáciu bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast implementoval v cieľi Konvergencia špecifickú prioritu 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 2. Vedomostná ekonomika. Strategickým cieľom operačného programu

⁴² Programový manuál Operačného programu Informatizácia spoločnosti (verzia 5.1). Bratislava, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2010, s. 4

⁴³ Operačný program Výskum a vývoj. Bratislava, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2011, s. 67

Konkurencieschopnosť a hospodársky rast bolo zabezpečiť trvalo-udržateľný hospodársky rast a zamestnanosť v podmienkach Slovenskej republiky.⁴⁴ Celý operačný program mal za cieľ podporovať rozvoj inovácií, priemyslu, cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb využitím rastového potenciálu regiónov a bol v súlade s jedným zo strategických cieľov NSRR SR 2007 – 2013, ktorým bolo výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti pri rešpektovaní koncepcie trvalo udržateľného rozvoja.⁴⁵

OP bol prioritne spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, a niektoré aktivity zamerané na podporu rozvoja zamestnanosti v podnikoch boli financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu. Ministerstvom, ktoré zodpovedalo za jeho realizáciu bolo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky.

Operačný program Vzdelávanie

Operačný program Vzdelávanie sa orientoval na implementáciu špecifickej priority 3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 3. Ľudské zdroje. Strategickým cieľom operačného programu Vzdelávanie bolo zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenskej republiky prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti.⁴⁶ Tento cieľ sa realizoval napĺňaním nasledovných cieľov:

- reforma základného a stredného školstva;
- modernizácia vysokých škôl;
- podpora ľudských zdrojov vo výskume a vývoji;
- podpora celoživotného vzdelávania;
- podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami;
- podpora vzdelávania marginalizovaných rómskych komunít.

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a ministerstvom zodpovedným za jeho realizáciu bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

⁴⁴ Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Bratislava, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2013, s. 5

⁴⁵ Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013. s. 67

⁴⁶ Operačný program Vzdelávanie. Bratislava, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2012, s. 75

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia implementoval špecifickú prioritu 3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie, v rámci strategickej priority 3. Ľudské zdroje. Zahŕňal dva ciele kohéznej politiky – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, celé územie Slovenskej republiky vrátane Bratislavského kraja. Strategickým cieľom operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia bola podpora rastu zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít.⁴⁷

Tento cieľ operačného programu sa naplňal prostredníctvom troch, nasledovne definovaných cieľov:⁴⁸

- zvyšovanie zamestnanosti a adaptability a znižovanie nezamestnanosti;
- posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života;
- zvyšovanie kvality ľudských zdrojov a ich riadenia v oblasti verejnej politiky.

OP bol podobne ako OP V spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu. Za jeho realizáciu v podmienkach Slovenskej republiky zodpovedalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Operačný program Zdravotníctvo

Operačný program Zdravotníctvo implementoval v rámci cieľa Konvergencia špecifickú prioritu 1.4 Modernizácia zdravotníckej infraštruktúry v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť. Strategickým cieľom operačného programu Zdravotníctvo bolo zlepšenie podmienok ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva v produktívnom, ako aj v neproduktívnom veku, prostredníctvom zvyšovania kvality, efektívnosti a dostupnosti zdravotnej starostlivosti a podpory zdravia, v rámci zdravotníckej infraštruktúry.⁴⁹

⁴⁷ Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (verzia 3). Bratislava, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2012, s. 112

⁴⁸ Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (verzia 3). s. 121

⁴⁹ Operačný program Zdravotníctvo. Bratislava, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, 2011, s. 84

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Za jeho realizáciu na národnej úrovni zodpovedalo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Operačný program Technická pomoc

Operačný program Technická pomoc implementoval špecifické priority 4.1 Príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanie a posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach a 4.2 Finančné riadenie a kontrola a posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach v rámci strategickej priority NSRR SR 2007 – 2013 4. Technická pomoc. Strategickým cieľom operačného programu Technická pomoc bolo zabezpečiť efektívne, účinné a správne riadenie, implementáciu, finančné riadenie, kontrolu a audit štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rokoch 2007 – 2013 v Slovenskej republike pre dosiahnutie strategického cieľa, ktorým bolo „výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.⁵⁰

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu. Za jeho realizáciu zodpovedalo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Operačný program Bratislavský kraj

Operačný program Bratislavský kraj sa implementoval len v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a orientoval sa na priority NSRR SR 2007 – 2013 1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť a 2. Vedomostná ekonomika. Strategickým cieľom operačného programu Bratislavský kraj bolo posilnenie konkurenčnej schopnosti regiónu rozvojom vedomostnej ekonomiky a budovaním regiónu atraktívneho pre život. OP súčasne reagoval na potrebu zvýšenia podpory inovatívneho podnikania a informačnej spoločnosti ako kľúčových faktorov pre zabezpečenie dlhodobého ekonomického rastu a konkurencieschopnosti Bratislavského kraj a zameriaval sa na

⁵⁰ Operačný program Technická pomoc na roky 2007 – 2013 (Prvá revidovaná verzia). Bratislava, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2011, s. 27

zvyšovanie kvalitatívnych parametrov územia výrazne ovplyvňujúceho atraktivitu kraja pre jeho obyvateľov.⁵¹

OP bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Za riadenie operačného programu na národnej úrovni zodpovedalo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

1.3 Programovacie obdobie 2014 – 2020 a prístupy k implementácii kohéznej politiky

V podmienkach Slovenskej republiky predstavuje nový strategický dokument pod názvom *Partnerská dohoda na roky 2014 až 2020* (PD SR 2014 – 2020) základný národný dokument, ktorý definuje programovania z jednotlivých fondov a stanovuje národné priority, ktoré budú Slovenskou republikou realizované, a spolufinancované z fondov Európskej únie v období finančnej perspektívy 2014 – 2020.

Východiskové dokumenty, z ktorých PD SR 2014 – 2020 vychádza sú *Stratégia Európa 2020*, *Spoločný strategický rámec (SSR) 2014 – 2020*, *Pozičný dokument Európskej komisie k vypracovaniu PD SR a OP na roky 2014 – 2020*, *Odporúčania Európskej rady pre Slovenskú republiku na rok 2013*, *Národný program reforiem 2013*, a keďže programovacie obdobie 2014 – 2020 je aj obdobím v ktorom by cieľ Európska územná spolupráca (EÚS) mal zohrávať dôležitú úlohu, najmä pri naplňovaní teritoriálnej kohézie. V rámci EÚS sa Slovenská republika bude v rámci nadnárodnej spolupráce podieľať aj na implementácii programov makro-regionálnych stratégií, medzi ktoré patrí *Stratégia Európskej únie pre Dunajský región*, *Stratégia Stredoeurópskeho regiónu* a pod. Okrem toho bude Slovenská republika implementovať aj OP, ktoré súvisia s cezhraničnou spoluprácou a medziregionálnou spoluprácou v súčinnosti s EÚS.

Hlavným cieľom PD SR 2014 – 2020 je zvyšovanie kvality života obyvateľov Slovenskej republiky prostredníctvom vytvárania nových pracovných miest,

⁵¹ Operačný program Bratislavský kraj. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2007

inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.⁵² V súlade s cieľmi PD SR 2014 – 2020 a s ohľadom na identifikované rozvojové potreby a investičné priority bude v podmienkach Slovenskej republiky finančná pomoc nasmerovaná do nasledovných prioritných oblastí:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie;
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť;
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce;
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov;
- moderná a profesionálna verejná správa.⁵³

Súčasne s prípravou tohto strategického dokumentu schválila vláda Slovenskej republiky aj Stratégiu financovania štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre námorné a rybné hospodárstvo pre programové obdobie 2014 až 2020. Stratégia obsahuje jednotlivé postupy a spôsoby financovania z jednotlivých zdrojov európskych fondov. Veľmi dôležitým dokumentom, z ktorého priamo vychádzajú niektoré operačné programy, napr. operačný program Výskum a inovácie, je dokument pod názvom Poznatkami k prosperite – Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3 SK), ktorá má za cieľ podporiť „štrukturálnu zmenu slovenskej ekonomiky smerom k rastu založenému na zvyšovaní inovačnej schopnosti a excelentnosti vo výskume a inováciách s cieľom podporovať udržateľný rast príjmov, zamestnanosti a kvality života“.⁵⁴

V novom programovacom období zahŕňajúcom roky 2014 – 2020 bude Slovenská republika realizovať všetky svoje ciele a stratégie rozvoja cez šesť základných operačných programov. V porovnaní s predchádzajúcim programovacím obdobím došlo teda ku zníženiu ich počtu. Súčasne ale došlo oproti predchádzajúcemu programovaciemu obdobiu k navýšeniu finančných prostriedkov, ktoré môže Slovenská republika získať a využiť. Jedná sa celkovo o takmer 15, 5 mld. eur, ktoré sú rozdelené do nasledovných operačných programov:

- OP Výskum a inovácie (OP VaI),

⁵² Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. Bratislava, Centrálny koordinačný orgán, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2014, s. 3

⁵³ Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, s. 12

⁵⁴ Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky. Bratislava, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2013, s. 5

- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- Integrovaný regionálny OP (IROP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- OP Technická pomoc (OP TP);

Tabuľka č. 2: **Finančné prerozdelenie finančných prostriedkov v rámci operačných programov pre kohéznú politiku**

OP	Finančná alokácia v mld €
OP Výskum a inovácie	2,3
OP Integrovaná infraštruktúra	4,13
OP Ľudské zdroje	2,19
OP Kvalita životného prostredia	3,23
Integrovaný regionálny OP	1,57
OP Efektívna verejná správa	0,33
OP Technická pomoc	0,15

Vlastné spracovanie. Zdroj: Operačný program Výskum a inovácie, Bratislava, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2014, s. 100 – 102;

Operačný program Integrovaná infraštruktúra Bratislava, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2014, s. 111 – 112;

Operačný program Ľudské zdroje, Bratislava, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2014, s. 137 – 140;

Operačný program Kvalita životného prostredia; Bratislava, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014, s. 142 – 145;

Integrovaný regionálny operačný program; Bratislava, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2014, s. 133 – 134;

Operačný program Efektívna verejná správa; Bratislava, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2014, s. 72 – 75;

2. CIEĽ PRÁCE

Cieľom predkladanej diplomovej práce je zhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov štrukturálnych fondov Európskej únie, konkrétne Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Súčasne má predkladaná práca za cieľ priblížiť regionálnu politiku Európskej únie a jej realizáciu v podmienkach Slovenskej republiky v programovacom období 2007 – 2013 prostredníctvom analýzy implementácie Regionálneho operačného programu.

V prípravnej fáze diplomovej práce si názov a vnútorná logika skúmaného problému vyžiadala stanovenie štyroch čiastkových cieľov, ktoré však zostali zachované v štruktúre celej práce. Pre dosiahnutie a naplnenie stanoveného cieľa práce sme realizovali nasledovné čiastkové ciele:

- 1) Štúdium odbornej literatúry a strategických dokumentov prijatých na národnej a nadnárodnej – európskej úrovni;
- 2) Zosumarizovanie databázy o využívaní Európskeho fondu regionálneho rozvoja v jednotlivých operačných programoch s prihliadnutím a akcentom na Regionálny operačný program, hlavne na jeho finančnú alokáciu, alokáciu jednotlivých prioritných osí a opatrení a ich čerpanie počas celého programovacieho obdobia, a to až do decembra 2015;
- 3) Analýzu implementačného procesu Regionálneho operačného programu s prihliadnutím na vyhodnotenie finančnej implementácie a absorpčnej schopnosti jednotlivých prioritných osí a opatrení;
- 4) Implementáciu Regionálneho operačného programu na úrovni jednotlivých regiónov Slovenskej republiky.

3. METÓDY A METODOLÓGIA PRÁCE

Metodologický postup spracovania diplomovej práce vychádza z cieľavedomej rozdielnosti obsahovej štruktúry jej jednotlivých kapitol, ktoré napĺňajú hlavný cieľ diplomovej práce, ako aj jej štyri čiastkové ciele. V prvej kapitole diplomovej práce bola použitá štrukturálna analýza. Od stanovenia a definovania základných pojmov ako regionálna politika a regionálny rozvoj sa prechádza k stanoveniu cieľov a nástrojov regionálnej politiky na európskej úrovni a úrovni národnej. V rámci prvej kapitoly diplomovej práce bola čiastočne využitá aj historická metóda na priblíženie vývoja negociácií Národného strategického referenčného rámca ako aj na stručné priblíženie jednotlivých programovacích období. V rámci tejto kapitoly bola využitá aj metóda analytickej deskripcie, predovšetkým pri charakteristike jednotlivých operačných programov realizovaných Slovenskou republikou počas programovacieho obdobia 2007 – 2013.

V štvrtej kapitole diplomovej práce sú tieto metódy doplnené o analytickú metódu a metódu komparácie, pretože bolo potrebné porovnať jednotlivé prioritné osi Regionálneho operačného programu z hľadiska ich implementácie, predovšetkým finančnej implementácie a napĺňania záväzku na roky 2007 – 2013. Analytická metóda bola uplatnená pri analýze jednotlivých prioritných osí a ich opatrení a v rámci tohto postupu boli zároveň uplatnené aj metódy syntézy vyvođených záverov reflektované v konkrétnom časovom období.

4. PRAKTICKÁ ČASŤ

Podpora Regionálneho operačného programu prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja

4.1 Regionálny operačný program a jeho implementácia

Hlavným cieľom ROP bolo „zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch“.⁵⁵ Stanovený cieľ OP sa naplňal prostredníctvom realizácie nasledovných špecifických cieľov:

- zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania;
- zvýšenie rozsahu a úrovne poskytovaných služieb v sociálnej oblasti;
- posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu;
- posilnenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev;
- zvýšenie úrovne dopravnej obslužnosti regiónov.

ROP sa tak stal základným národným regionálnym nástrojom, ktorý naplňal jednu zo strategických priorít NSRR SR 2007 – 2013 zameranú na rozvoj infraštruktúry a regionálnej dostupnosti. Podobne ako niektoré ďalšie OP v rámci programovacieho obdobia 2007 – 2013, aj ROP v podstate nadväzuje na OP realizované v skrátenom programovacom období 2004 – 2006. V prípade ROP sa jedná o nadväznosť na ciele a priority operačného programu Základná infraštruktúra (OP ZI) a jeho prioritu č. 3 Lokálna infraštruktúra, ktorá sa sústreďovala na podporu rozvoja sociálnej, vzdelávacej, zdravotníckej, kultúrnej infraštruktúry a rozvoja a renovácie obcí a sídiel.⁵⁶

ROP bol OP v ktorom sa uplatňoval princíp územnej koncentrácie oprávnených aktivít do tzv. inovatívnych (inovačných) a kohéznych pólov rastu. Inovačné póly rastu tvorili najvýznamnejšie mestá v Slovenskej republike. Do tejto kategórie spadali všetky

⁵⁵ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 99

⁵⁶ Rámec podpory spoločenstva. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2004, s. 45; Operačný program Základná infraštruktúra. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislava, 2003, s. 96

mestá, ktoré zabezpečovali vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť, tzn. mali dobre vybudovanú infraštruktúru, a slúžili ako centrá pracovných miest regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu. Kohézne póly rastu tvorili tie obce, ktoré spĺňali predpoklady napĺňať kritériá zabezpečenia základných obslužných funkcií ako pre obyvateľov žijúcich v danej obci, tak pre obyvateľov v ich tesnom zázemí.⁵⁷

Aktivity ROP boli rozdelené do siedmych prioritných osí a ôsmych opatrení. Celková výška finančných prostriedkov určených z ERDF na daný OP bola vo výške 1, 45 mld. eur, ale po následnej revízii OP sa príspevok ERDF zvýšil na 1 554 503 927 eur.⁵⁸

Tabuľka č. 3: Štruktúra ROP a rozdelenie finančných prostriedkov podľa jednotlivých prioritných osí

ROP	
Prioritná os 1 Infraštruktúra vzdelávania	469 960 559
<i>Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania</i>	
Prioritná os 2 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately	203 274 984
<i>Opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately</i>	
Prioritná os 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu	145 510 803
<i>Opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov</i>	
<i>Opatrenie 3.2 Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu</i>	
Prioritná os 4 Regenerácia sídiel	485 746 401
<i>Opatrenie 4.1 Regenerácia sídiel</i>	
<i>Opatrenie 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb</i>	
Prioritná os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov	147 452 203
<i>Opatrenie 5.1 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov</i>	
Prioritná os 6 Technická pomoc	45 228 500
<i>Opatrenie 6.1 Technická pomoc</i>	
Prioritná os 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013	57 330 477
<i>Opatrenie 7.1 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013</i>	

Zdroj: Regionálny operačný program /verzia 4/. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Bratislava 2012, s. 180

⁵⁷ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 25

⁵⁸ Strategické hodnotenie Regionálneho operačného programu. Bratislava, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2013, s. 12

4.1.1 Podpora rozvoja regionálnej infraštruktúry

Cieľ ROP, zameraný na skvalitnenie a zefektívnenie občianskej infraštruktúry a s tým spojené zvyšovanie kvality a dostupnosti služieb pre občanov, sa koncentroval v rámci rozvoja regionálnej infraštruktúry na deväť základných oblastí:⁵⁹

- infraštruktúru vzdelávania,
- infraštruktúru sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- infraštruktúru pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni,
- nevyužívané kultúrne pamiatky v území,
- infraštruktúru cestovného ruchu,
- hmotná infraštruktúru sídiel,
- mestské oblasti postihnuté alebo ohrozené fyzickým úpadkom a sociálnym vylúčením,
- infraštruktúru nekomerčných záchranných služieb,
- regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov, ktoré predstavujú najdôležitejší nástroj z pohľadu zabezpečenia dopravnej obslužnosti regiónov a sídiel.

Práve na rozvoji jednotlivých vyššie uvedených oblastí budeme prezentovať vplyv pomoci poskytnutej z finančného nástroja ERDF na rozvoj regiónov a podporu rozvoja regionálnej infraštruktúry v podmienkach Slovenskej republiky.

Zariadenia regionálnej infraštruktúry majú prispievať ku zvyšovaniu kvality života občanov žijúcich v jednotlivých regiónoch. Tieto zariadenia majú naplňať rôzne funkcie a poskytovať širokú paletu služieb pre obyvateľstvo, a to predovšetkým v oblasti vzdelávania, sociálnych služieb, kultúry, zdravotnej starostlivosti či ochrany života a majetku občanov. Väčšina zariadení, ktoré poskytujú dané služby sú zriaďované regionálnymi a miestnymi samosprávami, v niektorých prípadoch špecifických zariadení aj ústrednými orgánmi štátnej správy (napríklad špeciálne školy). V súčasnom období samozrejme do týchto oblastí a služieb vstupujú aj niektoré subjekty zo súkromného sektora (napríklad súkromné zariadenia sociálnej starostlivosti, súkromné základné školy či škôlky), neziskového sektora (neziskové organizácie, občianske združenia) či cirkvi.

Priority definované ROP v oblasti rozvoja regionálnej a sídelnej infraštruktúry vychádzali na národnej úrovni z nasledovných strategických dokumentov:⁶⁰

- Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007,

⁵⁹ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 32

⁶⁰ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 93 – 94

- Konceptia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže,
- Akčný plán zamestnanosti 2004 – 2006,
- Akčný plán sociálnej inklúzie 2004 – 2006,
- Spoločné memorandum o inklúzii z roku 2003,
- Stratégia rozvoja múzeí a galérií Slovenskej republiky do roku 2010,
- Stratégia štátnej kultúrnej politiky a akčný plán úvodnej fázy implementácie kultúrnej politiky,
- Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006,
- Program elektronizácie knižníc,
- Program komunitnej sociálnej práce,
- Dopravná politika Slovenskej republiky do roku 2015,
- Konceptia rozvoja bytovej výstavby,
- Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2010,
- Konceptia obnovy budov s dôrazom na obnovu bytového fondu,
- Program rozvoja bývania,
- Dlhodobá konceptia bývania pre marginalizované skupiny obyvateľstva a model jej financovania,
- Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 v znení neskorších zmien a doplnení,
- Národný akčný plán na prevenciu násillia 2009 – 2012.

Pretavenie sa týchto strategických dokumentov do NSRR SR 2007 – 2013 a samotného ROP umožnilo tematické nasmerovanie finančných prostriedkov do jednotlivých rozvojových aktivít. Veľkú úlohu samozrejme v tomto nastavení zohral aj už vyššie spomenutý princíp územnej koncentrácie aktivít a finančných prostriedkov do inovatívnych (inovačných) a kohéznych pólov rastu.

4.2 Hodnotenie absorpčnej schopnosti pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Regionálneho operačného programu

Rozdelenie disponibilnej alokácie finančného nástroja ERDF na jednotlivé prioritné osi ROP vplývalo z analýzy kvantitatívnych a kvalitatívnych charakteristík jednotlivých

tematických oblastí regionálnej infraštruktúry ako aj z analýzy priorít stanovených v rámci definovanej stratégie ROP, a vychádzali z posudzovania nasledovných kritérií:⁶¹

- kvantity (počet zariadení občianskej infraštruktúry, kapacitné štandardy zariadení, existujúci bytový fond, dĺžku ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií a iné),
- kvality (stavebno-technický a dopravno-technický stav regionálnej infraštruktúry, vybavenosť zariadení občianskej infraštruktúry, stav bytového fondu a iné.).
- z hľadiska územného rozmiestnenia regionálnej infraštruktúry.

Tabuľka č. 4: Ročné záväzky ERDF pre ROP v EUR v bežných cenách

	Štrukturálne fondy ERDF	Kohézny fond	Spolu
2007	205 515 550	0	205 515 550
2008	199 983 511	0	199 983 511
2009	192 452 432	0	192 452 432
2010	177 546 535	0	177 546 535
2011	191 179 553	0	191 179 553
2012	210 935 525	0	210 935 525
2013	267 386 894	0	267 386 894
Spolu 2007 – 2013	1 445 000 000	0	1 445 000 000

Zdroj: Regionálny operačný program /verzia 1/. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2007, s. 127

V Tabuľke č. 4 je uvedený indikatívny plán čerpania finančných prostriedkov ERDF po jednotlivých rokoch programovacieho obdobia 2007 – 2013. Indikatívne regionálne alokácie ROP na roky 2007 – 2013 a ich rozdelenie z ERDF na NUTS III regióny v rámci cieľa Konvergencia v podmienkach Slovenskej republiky v eur sú uvedené v tabuľke č. 5.

⁶¹ Regionálny operačný program /verzia 1/. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2007, s. 127

Tabuľka č. 5: **Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF na NUTS II a NUTS III regióny v rámci cieľa Konvergenca v podmienkach SR v EUR v bežných cenách a v percentuálnom vyjadrení**

Regionálne alokácie	NUTS III							Spolu v EUR
	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	
NUTS III	9,6%	11,6%	14,6%	14,6%	13,6%	20%	16%	100%
EUR	134 378 064	162 373 494	204 336 639	204 336 639	190 368 924	279 954 300	223 963 440	1 399 771 500
NUTS II	Západ – 35,8 %			Stred – 28,2 %		Východ – 36 %		100%
Spolu	501 118 197			394 735 563		503 917 740		1 399 771 500

Zdroj: Regionálny operačný program /verzia 1/. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2007, s. 133

Z pohľadu čerpania finančných prostriedkov je možné konštatovať, že najvyššiu mieru finančného plnenia vykazuje prioritná os 1 Infraštruktúra vzdelávania. Táto prioritná os mala zároveň aj najvyššiu plánovanú alokáciu spomedzi všetkých prioritných osí ROP.

Najväčší dopyt zo strany žiadateľov bol práve o Prioritnú os 1 Infraštruktúra vzdelávania – čerpanie prostriedkov v percentuálnom vyjadrení realizovaných výdavkov vo výške 98,56%, nasleduje Prioritná os 4 Regenerácia sídiel, čerpanie vo vyjadrení realizovaných výdavkov výške 76,95% a Prioritná os 2 Infraštruktúra sociálnych služieb, čerpanie vo vyjadrení realizovaných výdavkov vo výške 72,51%. Vo všetkých prioritných osiach s výnimkou prioritnej osi č. 6 Technická pomoc, boli žiadateľmi obce, mestá a VÚC.

Najmenší záujem zo strany žiadateľov o NFP bol o Prioritnú os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov, čerpanie v percentuálnom vyjadrení vo výške 69,82%. Najmenej projektov, celkovo 20, bolo realizovaných v rámci Prioritnej osi 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013 v celkovej výške realizovaných výdavkov 61 108 775,19 eur, čo predstavuje 97,83% z alokácie danej osi.

Samozrejme v tejto súvislosti je potrebné uvažovať aj nad tým, čo spôsobovalo, že nie vo všetkých prioritných osiach bolo možné dosiahnuť čo najväčšie finančné plnenie blížiac sa k 100% alokácie danej osi. Reálne to bolo dosiahnuté len v Prioritnej osi 1 Infraštruktúra vzdelávania, kde došlo k nadkontrahovaniu a percentuálne plnenie záväzku na roky 2007 – 2013 dosiahlo až 101,19%. Druhou prioritnou osou, ktorá sa najviac priblížila naplneniu záväzku na roky 2007 – 2013 bola Prioritná os 7 Európske hlavné mesto

kultúry – Košice 2013, ktorá dosiahla 97,83%. Hlavné dôvody nižšej absorpčnej schopnosti niektorých prioritných osí ROP možno hľadať :

- vo výraznej zmene sociálno-ekonomického prostredia (globálna hospodárska kríza),
- v zmene rozvojových priorít na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (rozvojové priority v čase krízy a zmena legislatívy v oblasti školstva, cestovného ruchu a sociálnej oblasti, prehodnotenie priorít v čase krízy, uznesenia vlády Slovenskej republiky definujúce projekt Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013 ako národnú prioritu, uznesenie vlády Slovenskej republiky upravujúce regionalizáciu cestovného ruchu a pod.),
- v problémoch s vykonávaním niektorých oblastí podpory ROP vo väzbe na legislatívne bariéry (infraštruktúra sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, infraštruktúra bývania) resp. iné dôvody (ťažkosti s dosiahnutím komplementarity s OP KaHR pri podpore investičných aktivít v oblasti cestovného ruchu),
- pri vykonaní revízie ROP v roku 2012 bola reakcia na situáciu ktorá vznikla z dôvodu deficitu finančných prostriedkov na krytie pohľadávok prijímateľov pomoci v rámci Prioritnej osi 1 Infraštruktúra vzdelávania, o ktorú bolo zo strany prijímateľov najväčší záujem; v dôsledku toho došlo k nadschváleniu finančných prostriedkov nad rámec disponibilnej alokácie v rámci tejto prioritnej osi v celkovej sume 282 mil. eur.

Ako uvádzajú autori Dobrík a Rýsová implementáciu jednotlivých OP v programovom období 2007 – 2013 ovplyvnili nasledovné faktory⁶², ktoré môžeme v tomto prípade vzťahovať aj na ROP:

- chýbajúca stratégia implementácie OP pre celé programové obdobie,
- nedostatočné prepojenie na jednotlivé politiky,
- nízka komplementarita a prepojenosť medzi jednotlivými OP,
- nevhodne nastavený systém merateľných ukazovateľov – indikátorov projektov,
- byrokracia – neúmerné administratívne zaťaženie žiadateľov a prijímateľov pomoci na jednej strane a poskytovateľov pomoci na strane druhej – nezvládnutý riadiaci proces,
- nevhodne nastavený systém verejného obstarávania.

⁶² DOBRÍK, M., RÝSOVÁ, L. (2016) Regional Policy and Regional Development. FPVaMV UMB, Banská Bystrica, 2016, s. 175

4.2.1 Hodnotenie implementácie jednotlivých prioritných osí programu ROP

V nasledovnej časti si podrobne roanalyzujeme jednotlivé prioritné osi a opatrenia ROP a budeme sledovať predovšetkým finančné ukazovatele naplňania záväzku na roky 2007 – 2013.

4.2.1.1 Prioritná os I Infraštruktúra vzdelávania

Podpora rozvoja infraštruktúry v oblasti vzdelávania patrila medzi nosné témy rozvoja regionálnej a sídelnej infraštruktúry v podmienkach Slovenskej republiky. Nenávratné finančné prostriedky ERDF v rámci ROP sa orientovali práve do skvalitnenia podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu, prostredníctvom „rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie vybraných materských, základných a stredných škôl a s tým súvisiaceho obstarania vybavenia, vrátane vybavenia informačno-komunikačnými technológiami“⁶³. Predovšetkým išlo o:

- odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu objektov vzdelávacej infraštruktúry,
- rekonštrukciu, modernizáciu, rozširovanie a obstaranie príslušného vybavenia základných a stredných škôl,
- odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre zdravotne postihnutých (imobilných) užívateľov/študentov, tzn. sociálna inklúzia zdravotne postihnutých študentov,
- podporu špeciálnych typov škôl zameraných na sociálnu inklúziu, predovšetkým v regiónoch s prevládajúcimi marginalizovanými rómskymi komunitami,
- rozširovanie existujúcich zariadení materských škôl o detské jasle,
- zníženie energetickej náročnosti prevádzky škôl.

Implementácia prioritnej osi začala už začiatkom roka 2008 vyhlásením výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP), ktorá bola prvou vyhlásenou výzvou ROP. Celkovo boli počas programovacieho obdobia 2007 – 2013 vyhlásené v rámci tejto prioritnej osi 4 výzvy na predkladanie ŽoNFP,⁶⁴ v rámci ktorých bolo podporených z ERDF 838 projektov v celkovej výške realizovaných výdavkov 578 622 239,79 eur (tabuľka č. 7).

⁶³ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 114 – 118

⁶⁴ Pozn. autora: 3 výzvy na predkladanie ŽoNFP boli vyhlásené pre žiadateľov z verejného sektora, 1 výzva bola vyhlásená pre žiadateľov zo súkromného sektora.

Tabuľka č. 6 Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 1

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-1.1-2008/01	21. január 2008	priebežná	_*
ROP-1.1-2009/01	04. máj 2009	31. júl 2009	47 500 000,00
ROP-1.1-2010/01	22. január 2010	31. marec 2010	19 000 000,00
ROP-1.1-2014/01	03. júl 2014	03. október 2014	44 491 294,12

* Výzva neurčovala indikatívnu alokáciu finančných prostriedkov.

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 90 – 99, Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-1.1-2008/01, ROP-1.1-2009/01, ROP-1.1-2010/01, ROP-1.1-2014/01

Tabuľka č. 7: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 1 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 1	571 801 559,00	578 622 239,79	101,19
Opatrenie 1.1	571 801 559,00	578 622 239,79	101,19

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

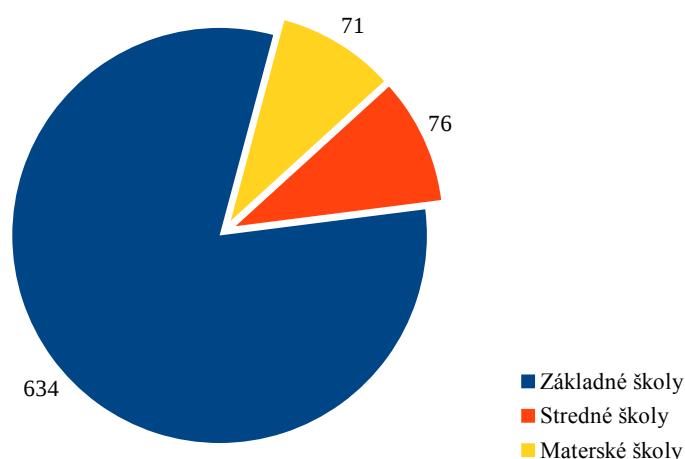
Tabuľka č. 8: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 1 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
1.1	1 747	904	837	838	
Celkom	1 747	904	837	838	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	
1.1	571 801 559,00	1 456 692 152,29	654 376 407,76	593 106 448,37	578 622 239,79
Celkom	571 801 559,00	1 456 692 152,29	654 376 407,76	593 106 448,37	578 622 239,79

Zdroj: RO pre ROP, 2016

Projekty realizované v rámci tejto oblasti boli projektmi veľmi identickými, a vo svojej podstate sa medzi sebou odlišovali len druhom zariadenia, na ktoré sa žiadal nenávratný finančný príspevok, jeho postavením a významom v systéme školských zariadení, jeho kapacitnými možnosťami, jeho existujúcim materiálno-technickým vybavením a požiadavkami na jeho modernizáciu a obnovu a s tým súvisiacimi stavebno-technickými úpravami a v neposlednom rade samozrejme typom žiadateľa, resp. prijímateľa pomoci z ERDF. Najviac žiadateľov o nenávratný finančný príspevok, a následne aj prijímateľov pomoci, bolo zo strany miest a obcí a vyšších územných celkov, a z hľadiska druhu podporených zariadení boli jednoznačne najviac podporené základné školy.

Graf č. 1 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR podľa druhu podporeného zariadenia vzdelávacej infraštruktúry*

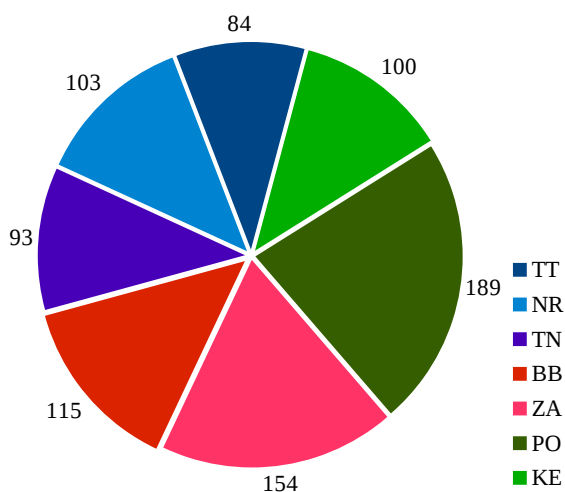
* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 94

Celkovo bolo v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených z ERDF 634 projektov obnovy a revitalizácie základných škôl, 71 projektov materských škôl a 76 projektov stredných škôl.⁶⁵ Najviac projektov bolo realizovaných v Prešovskom samosprávnom kraji, najmenej v Trnavskom samosprávnom kraji.

⁶⁵ Výročná správa o vykonávaní ROP za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 90 – 103

Graf č. 2 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR na rozvoj vzdelávacej infraštruktúry podľa jednotlivých vyšších územných celkov Slovenskej republiky*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 94; Prehľad pomoci v PO 2007 – 2013 podľa VÚC. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013, <http://www.nsrr.sk/cerpanie/>

4.2.1.2 Prioritná os 2 Infraštruktúra sociálnych služieb

Infraštruktúra sociálnych služieb patrí rovnako k dôležitým prvkom regionálnej infraštruktúry, ktorá prispieva k zvyšovaniu kvality života obyvateľov v regióne, predovšetkým čo sa týka starších občanov, detí, zdravotne postihnutých občanov a sociálne vylúčených skupín obyvateľstva vrátane marginalizovaných rómskych komunít. Podpora tejto priority bola realizovaná prostredníctvom Prioritnej osi 2 ROP prostredníctvom nasledovného súboru aktivít:⁶⁶

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- budovanie zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,

⁶⁶ Programový manuál Regionálneho operačného programu /verzia 5.3/, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2013, s. 44 – 45

- obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozširovanie, modernizáciu a budovanie.

Po revízii ROP v roku 2011 boli tieto aktivity ešte rozšírené o dve ďalšie oblasti oprávnených aktivít:

- podpora pilotného prístupu deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb a podpora deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately prostredníctvom výstavby, rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie stavebných objektov užívaných zariadeniami a s tým súvisiace obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia
- budovanie, rekonštrukcia, modernizácia a vybavenie tzv. komunitných centier ako zariadení občianskej infraštruktúry zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie (najmä marginalizovaných rómskych komunit).

Počas programovacieho obdobia bolo v rámci prioritnej osi vyhlásených celkovo 9 výziev na predkladanie ŽoNFP v rámci ktorých bolo podporených z ERDF 203 projektov v celkovej výške realizovaných výdavkov 153 740 632,71 eur (tabuľka č. 10).

Tabuľka č. 9 Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 2

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-2.1a-2009/01	25. máj 2009	30. september 2009	113 500 000,00
ROP-2.1b-2009/01	25. máj 2009	30. september 2009	35 200 000,00
ROP-2.1a-2009/02	11. december 2009	15. marec 2010	30 000 000,00
ROP-2.1b-2009/02	11. december 2009	15. marec 2010	5 000 000,00
ROP-2.1c-2010/01	07. január 2010	17. máj 2010	20 000 000,00
ROP-2.1c-2010/02	07. január 2010	17. máj 2010	40 000 000,00
ROP-2.1b-2012/01	20. február 2012	28. september 2012	22 911 764,00
ROP-2.1a-2012/01	21. december 2012	30. september 2013	20 000 000,00
ROP-2.1b-2013/01	29. november 2013	10. marec 2014	12 941 200,00

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 105 – 108; Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-2.1a-2009/01, ROP-2.1b-2009/01, ROP-2.1a-2009/02, ROP-2.1b-2009/02, ROP-2.1c-2010/01, ROP-2.1c-2010/02, ROP-2.1b-2012/01, ROP-2.1a-2012/01, ROP-2.1b-2013/01

Tabuľka č. 10: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 2 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 2	212 020 984,00	153 740 632,71	72,51
Opatrenie 2.1	212 020 984,00	153 740 632,71	72,51

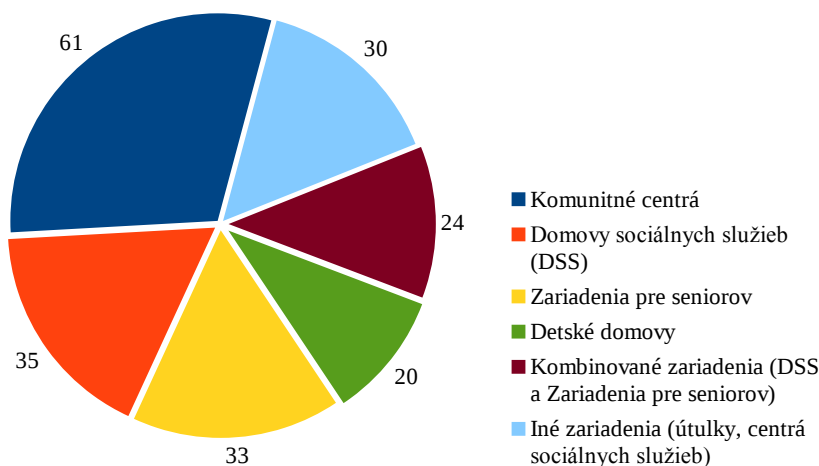
Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Tabuľka č. 11: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 2 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
2.1	391	183	208	203	
Celkom	391	183	208	203	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	
2.1	212 020 984,00	468 849 431,03	226 087 382,61	192 549 422, 28	153 740 632,71
Celkom	212 020 984,00	468 849 431,03	226 087 382,61	192 549 422, 28	153 740 632, 71

Zdroj: RO pre ROP, 2016

Graf č. 3 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR podľa druhu podporného zariadenia sociálnej infraštruktúry*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 112

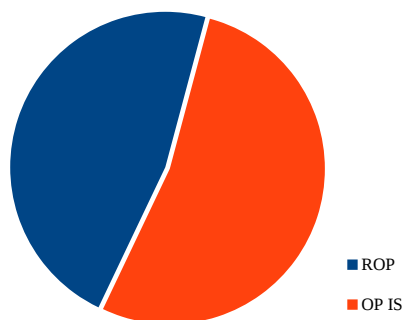
Celkovo bolo v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených z ERDF 61 komunitných centier, 35 domovov sociálnych služieb, 33 zariadení pre seniorov, 20 detských domovov, 24 kombinovaných zariadení sociálnych služieb, ktoré zahŕňali skĺbenie a kombináciu domovov sociálnych služieb a zariadení pre seniorov ako aj 30 ďalších kombinovaných zariadení zahŕňajúcich strediská sociálnej pomoci, centrá sociálnych služieb či útulky. Väčšina finančných prostriedkov bola orientovaná na budovanie a revitalizáciu zariadení pre dospelých klientov. V rámci zariadení pre detských klientov bolo zrealizovaných len 20 projektov, z toho bolo 18 detských domovov, 1 resocializačné stredisko pre deti a mládež a 1 krízové detské centrum.

4.2.1.3 Prioritná os 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu

Ochrana, rozvoj a revitalizácia kultúrneho dedičstva je dôležitou súčasťou historického dedičstva každého štátu. Rozvoj kultúry, kultúrnej identity a kultúrneho dedičstva patrí medzi kľúčové priority Európskej únie, ktorá sa pretavuje do jednotlivých politík národných štátov.

V podmienkach Slovenskej republiky sa podpora rozvoja infraštruktúry kultúrneho dedičstva realizovala prostredníctvom ROP a OP IS, ktorého aktivity boli orientované na digitalizáciu kultúrneho dedičstva a pamäťových a fondových inštitúcií (Prioritná os 2 Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry)⁶⁷.

Graf č. 4 Pomer finančných prostriedkov na podporu rozvoja kultúrnej infraštruktúry opatrenia 3.1*

* ERDF zdroj.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Operačný program Informatizácia spoločnosti, 2007, s. 77; Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 180

⁶⁷ Operačný program Informatizácia spoločnosti. Úrad vlády Slovenskej republiky, Bratislava, 2007, s. 44 – 45

V ROP sa podpora realizovala prostredníctvom nasledovného súboru aktivít opatrenia 3.1:⁶⁸

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni (knihnice, múzeá, galérie) a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane informačno-komunikačných technológií,
- revitalizácia významných nevyužitých, resp. nevhodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok v území vo vlastníctve verejného sektora s využitím na rozšírenie činnosti pamäťových a fondových inštitúcií a ich využitia v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu, v odôvodnených a výnimočných prípadoch na kultúrno-spoločenské a osvetové účely, a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane informačno-komunikačných technológií.

Jednotlivé vyššie uvedené súbory aktivít smerovali k postupnému odstraňovaniu nevyhovujúceho stavebno-technického stavu objektov kultúrnej infraštruktúry, eliminácii nevyhovujúcich podmienok uchovávaní a sprístupňovania kultúrnych hodnôt a knižničných fondov, využitiu potenciálu nevhodne využitých kultúrnych pamiatok, odstráneniu nevyhovujúcich podmienok pre zdravotne postihnutých (imobilných) užívateľov a zníženiu energetickej náročnosti prevádzky inštitúcií kultúrnej infraštruktúry.

V rámci prioritnej osi 3 bolo počas programovacieho obdobia v opatrení 3.1 vyhlásených 5 výziev na predkladanie ŽoNFP v celkovej výške realizovaných výdavkov 76 514 582,19 eur (tabuľka č. 13).

Tabuľka č. 12 Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 3 – opatrenie 3.1

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-3.1a-2009/01	10. september 2009	27. november 2009	56 441 176,47
ROP-3.1b-2009/01*	10. september 2009	-	-
ROP-3.1b-2009/02	14. september 2009	priebežná	55 882 352,94
ROP-3.1-2013/01	19. december 2013	08. apríl 2014	35 580 000,00
ROP-3.1-2014/01	18. november 2014	18. február 2015	25 642 586,78

*Výzva bola RO pre ROP zrušená dňa 14. septembra 2009.

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 122 – 124; Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-3.1a-2009/01, ROP-3.1b-2009/01, ROP-3.1b-2009/02, ROP-3.1-2013/01, ROP-3.1-2014/01

⁶⁸ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 124 – 126

Tabuľka č. 13: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 3 – opatrenie 3.1 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 3	163 840 803,00	76 514 582,19	46,70
Opatrenie 3.1	141 683 633,00	76 514 582,19	54

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

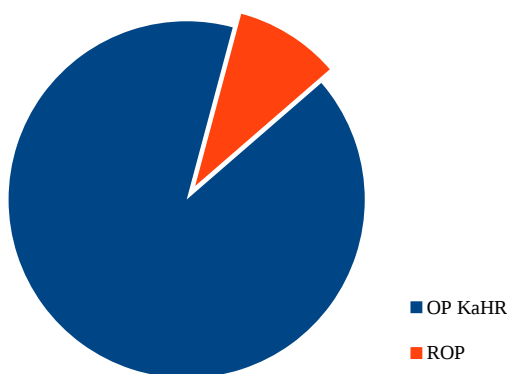
Celkovo bolo v opatrení 3.1 v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených z ERDF 110 projektov, zameraných na intervencie do pamäťových a fondových inštitúcií a na intervencie do nehnuteľných kultúrnych pamiatok (tabuľka č. 31).

Opatrenie 3.2 Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu sa rovnako realizovalo v rámci ROP prostredníctvom Prioritnej osi 3. V prípade podpory rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu zohrávala veľmi dôležitú úlohu aj vzájomná synergia OP, a to konkrétne ROP a OP KaHR, a to z toho dôvodu, že v OP KaHR sú žiadateľmi o NFP prevažne žiadatelia so súkromného sektora.

V oblasti zameriavajúcej sa na podporu cestovného ruchu v Slovenskej republike bolo na národnej úrovni prijatých množstvo strategických dokumentov, napr. Národný program rozvoja cestovného ruchu schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 185/2001 či Stratégia rozvoja cestovného ruchu schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 632/2005. Strategický dokument pod názvom „Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013“ definoval na časové obdobie 2007 – 2013 strategický cieľ, ktorým je „zvyšovať konkurencieschopnosť cestovného ruchu pri lepšom využívaní potenciálu, so zámerom vyrovnávania regionálnych disparít a tvorby nových pracovných príležitostí“.⁶⁹

⁶⁹ Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013, s. 23, http://www.sacr.sk/fileadmin/user_upload/strukturalne_fondy/dokumenty2013/Nova_strategia_rozvoja_cestovneho_ruchu_SR_do_roku_2013.pdf

Graf č. 5 Pomer finančných prostriedkov na podporu rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu*

* ERDF zdroj.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 131

Výročná správa o vykonávaní operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2014, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2015, s. 95

Hlavnými aktivitami na podporu rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu v rámci ROP boli:⁷⁰

- Podpora nekomerčnej verejnej infraštruktúry cestovného ruchu priliehajúcej ku najvýznamnejším komplexným strediskám cestovného ruchu s celoročným využitím.
- Intervencie sú zamerané na najvýznamnejšie komplexné strediská cestovného ruchu s celoročným využitím podporené v rámci OP KaHR, ktoré sa nachádzajú v územiach definovaných ako územia s medzinárodným a národným významom a územiach v regióne vyššej kategórie ako príslušný región, a ktoré majú zároveň identifikované nedostatky z hľadiska nekomerčnej verejnej infraštruktúry.

V opatrení 3.2 bola počas programovacieho obdobia vyhlásená iba 1 výzva na predkladanie ŽoNFP v celkovej výške realizovaných výdavkov 5 849 264,23 eur (tabuľka č. 15).

⁷⁰ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 107

Tabuľka č. 14 **Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 3 – opatrenie 3.2**

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-3.2b-2010/01	26. február 2010	28. máj 2010	6 650 000,00

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 124 – 126; Výzva na predkladanie ŽoNFP ROP-3.2b-2010/01

Tabuľka č. 15: **Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 3 – opatrenie 3.2 k 31. marcu 2016**

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 3	163 840 803,00	5 849 264,23	3,57
Opatrenie 3.2	22 157 170,00	5 849 264,23	26,40

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

V rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky bolo prostredníctvom opatrenia 3.2 podporených z ERDF 53 projektov. Najväčší záujem bol zo strany žiadateľov o NFP z Prešovského samosprávneho kraja a najmenej z Trnavského samosprávneho kraja.

Tabuľka č. 16: **Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 3 (kumulatívne) k 31. marcu 2016**

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 3	163 840 803,00	113 866 706,60	69,50
Opatrenie 3.1	141 683 633,00	76 514 582,19	54
Opatrenie 3.2	22 157 170,00	5 849 264,23	26,40

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Tabuľka č. 17: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 3 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
3.1	187	91	96	110	
3.2	122	66	54	53	
Celkom	309	157	150	163	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	
3.1	141 683 633,00	253 423 318 ,31	138 130 680,2 9	114 080 938 ,18	
3.2	22 157 170,00	20 302 124,42	8 909 321,51	6 109 166,12	
Celkom	163 840 803 ,00	273 725 442,73	147 040 001,8 0	120 190 104,00	

Zdroj: RO pre ROP, 2016

V rámci prioritnej osi 3 bolo v rámci regiónov Slovenskej republiky počas celého programovacieho obdobia 2007 – 2013 celkovo podporených 163 projektových zámerov, v celkovej výške realizovaných výdavkov 113 866 706,60 eur (tabuľka č. 16).

4.2.1.4 Prioritná os 4 Regenerácia sídiel

Podpora rozvoja hmotnej infraštruktúry regiónov, resp. hmotnej infraštruktúry miest a obcí zvyšuje konkurencieschopnosť regiónov, miest a obcí a zvyšuje kvalitu života ich obyvateľov. V rámci opatrenia 4.1 Regenerácia sídiel boli projekty zamerané na nasledovné aktivity:⁷¹

- obnovu a budovanie hmotnej infraštruktúry sídiel v centrách obcí, resp. centrách častí obcí identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu;
- podporu infraštruktúry bývania;

⁷¹ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 131 – 133

- projekty rozvoja obcí s výskytom osídlenia marginalizovaných rómskych komunít vo vidieckom prostredí prostredníctvom obnovy a čiastočného budovania hmotnej infraštruktúry sídiel so segregovanými a separovanými rómskymi osídleniami.

Išlo o projekty označované ako dopytovo-orientované projekty. Medzi neinvestičné projekty v rámci opatrenia 4.1 patrili aj vyhotovovanie tzv. rozvojových dokumentov regiónov ako sú spracovanie a aktualizácia územno-plánovacej dokumentácie a spracovanie územno-plánovacích podkladov na úrovni regiónov NUTS III, vypracovanie alebo aktualizácia programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja na úrovni regiónov NUTS III, vypracovanie a aktualizácia sektorových rozvojových dokumentov na úrovni regiónov NUTS II a NUTS III a pod. Príprava rozvojových dokumentov bola aktivitou, podporovala komplexný koncepčný prístup týkajúci sa územného plánovania a vypracovania strategickej dokumentácie, napríklad plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest, obcí a ich združení a vyšších územných celkov. Podobné aktivity boli realizované už v skrátenom programovacom období 2004 – 2006 prostredníctvom OP ZI a jeho Prioritnej osi 3 pod názvom „Lokálna infraštruktúra“.⁷² Prostredníctvom tejto aktivity bolo v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených 56 projektov miest, obcí a vyšších územných celkov.

Tabuľka č. 18: Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 4 – opatrenie 4.1

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-4.1a-2009/01	16. marec 2009	18. september 2009	323 529 411,82
ROP-4.1c-2009/01	18. november 2009	29. január 2010	53 647 058,82
ROP-4.1a-2010/01	30. marec 2010	07. máj 2010	60 000 000,00
ROP-4.1d-2012/01	20. február 2012	31. august 2012	6 003 441,17
ROP-4.1c-2013/01	31. január 2013	30. september 2013	5 588 236,00
ROP-4.1a-2013/01	31. január 2013	30. september 2013	38 501 645,60
ROP-4.1d-2013/01	29. november 2013	14. marec 2014	665 000,00
ROP-4.1b-2013/01	17. december 2013	17. apríl 2014	665 000,00

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 133 – 138; Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-4.1a-2009/01, ROP-4.1c-2009/01, ROP-4.1a-2010/01, ROP-4.1d-2012/01, ROP-4.1c-2013/01, ROP-4.1a-2013/01, ROP-4.1d-2013/01, ROP-4.1b-2013/01

⁷² Operačný program Základná infraštruktúra. s. 96

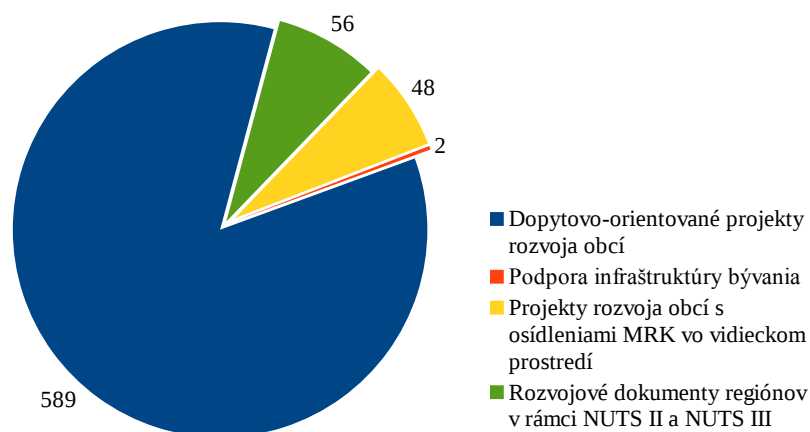
V opatrení 4.1 bolo počas programovacieho obdobia vyhlásených 8 výziev na predkladanie ŽoNFP v celkovej výške realizovaných výdavkov 391 118 286,77 eur (tabuľka č. 19).

Tabuľka č. 19: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 4 – opatrenie 4.1 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 4	524 036 401,00	391 118 286,77	74,64
Opatrenie 4.1	441 941 600	391 118 286,77	88,50

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Graf č. 6 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR v rámci rozvoja hmotnej infraštruktúry a regenerácie sídiel*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 132

Väčšina aktivít bola naviazaná na uplatňovanie princípu územnej koncentrácie aktivít a finančných prostriedkov do inovatívnych (inovačných) a kohéznych pólov rastu. Výnimku tvorili iba tie obce, ktoré sa síce nachádzali mimo pólov rastu, ale boli v nich koncentrované osídlenia marginalizovaných rómskych komunít. V rámci jednotlivých

regiónov Slovenskej republiky bolo z prostriedkov ERDF prostredníctvom opatrenia 4.1 podporených 719 projektov. Po podpore rozvoja infraštruktúry vzdelávania bola druhou najviac podporovanou oblasťou práve regenerácia sídiel a projekty obnovy a budovania hmotnej infraštruktúry sídiel.

Opatrenie 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb

Súčasnité obdobie je príznačné tým, že postupne narastá počet rôznych bezpečnostných hrozieb a rizík, narastá počet krízových situácií najrôznejšieho typu spojených jednak s pôsobením prírodných živlov, ako sú napr. povodne, zemetrasenia, požiare, lavíny, ako aj s pôsobením človeka a jeho aktivitami. Tu môžeme uviesť technologické a priemyselné havárie, havárie na jadrových zariadeniach, úniky chemických látok a podobne. Samozrejme v tomto kontexte nemôžeme zabúdať ani na krízové situácie, ktoré môžu vyplývať s vojenských či polovojenských ohrození, a ako príklad môžeme uviesť teroristické útoky, výbušné nástražné systémy a podobne. Práve v tomto kontexte zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri ochrane života, zdravia a majetku občanov bezpečnostné a záchranné zložky. Kvalitné a špičkovy technologicky vybavené záchranné zložky sú dôležitým predpokladom fungujúcej občianskej infraštruktúry. Ich podpore sa v minulých obdobiach nevenovala až taká výrazná pozornosť. ROP počas programovacieho obdobia 2007 – 2013 umožnil realizovať nevyhnutné opatrenia aj v tejto oblasti a hlavnými aktivitami v rámci záväzku zameraného na podporu rozvoja infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb boli:⁷³

- intervencie do stavebných objektov zariadení Hasičského a záchranného zboru (HaZZ), obecných hasičských zborov OHZ (OHZ) aj Horskej záchrannej služby (HZS) so zameraním na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu objektov a obstaranie vybavenia (vrátane informačných a komunikačných technológií, s výnimkou dopravných prostriedkov), s cieľom zníženia vysokej energetickej náročnosti prevádzky,

Po revízii ROP v roku 2011 boli tieto aktivity ešte rozšírené o ďalšiu oblasť oprávnených aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení nekomerčných záchranných služieb (HaZZ) a v dvoch osobitných vopred stanovených prípadoch aj budovanie zariadení HaZZ v súlade s Koncepciou plošného rozmiestnenia síl a prostriedkov HaZZ, a s tým spojené

⁷³ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 107 – 108

obstaranie vybavenia zariadení nekomerčných záchranných služieb, vrátane informačných a komunikačných technológií (s výnimkou dopravných prostriedkov).

Tabuľka č. 20: Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 4 – opatrenie 4.2

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-4.2-2008/01	30. máj 2008	20. marec 2009	_*
ROP-4.2-2009/01	07. august 2009	30. október 2009	68 207 268,37
ROP-4.2-2010/01**	-	-	-
ROP-4.2-2010/02	30. marec 2010	04. jún 2010	22 000 000,00
ROP-4.2-2010/03	30. marec 2010	18. jún 2010	3 500 000,00
ROP-4.2-2013/01	15. február 2013	17. máj 2013	25 516 000,00

* Výzva neurčovala indikatívnu alokáciu finančných prostriedkov.

** Výzva bola RO pre ROP zrušená dňa 05. februára 2010.

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 139 – 142; Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-4.2-2008/01, ROP-4.2-2009/01, ROP-4.2-2010/01, ROP-4.2-2010/02, ROP-4.2-2010/03, ROP-4.2-2013/01

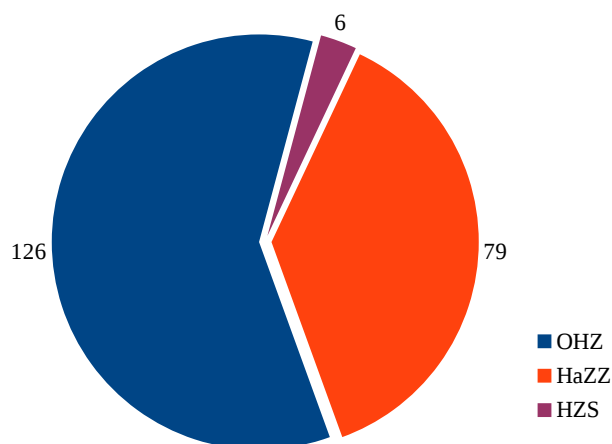
V rámci prioritnej osi 4 bolo počas programovacieho obdobia v opatrení 4.2 vyhlásených 6 výziev na predkladanie ŽoNFP, pričom jedna výzva bola RO pre ROP zrušená, v celkovej výške realizovaných výdavkov 63 844 103,82 eur (tabuľka č. 21). V rámci jednotlivých regiónov bolo podporených 232 projektov v štruktúre uvedenej v grafe č. 7.

Tabuľka č. 21: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 4 – opatrenie 4.2 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 4	524 036 401,00	63 844 103,82	12,18
Opatrenie 4.2	71 452 807,00	63 844 103,82	89,35

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Graf č. 7 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR podľa druhu podporenej infraštruktúry*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 139 – 140

Počas obdobia implementácie tejto prioritnej osi bolo v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených z ERDF celkovo 951 projektov v celkovej výške realizovaných výdavkov 454 962 390,59 eur (tabuľka č. 22).

Tabuľka č. 22: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 4 (kumulatívne) k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 4	524 036 401,00	454 962 390,59	76,95
Opatrenie 4.1	441 941 600,00	391 118 286,77	80,20
Opatrenie 4.2	71 452 807,00	63 844 103,82	57,79

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Tabuľka č. 23: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 4 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
4.1	187	256	761	719	
4.2	275	50	225	232	
Celkom	1292	306	986	951	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaneho príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	
4.1	441 941 600,00	635 544 762 ,87	413 653 127,4 2	424 593 171 ,68	
4.2	71 452 807,00	129 889 891,20	94 317 029,4	75 596 457,54	
Celkom	524 036 401 ,00	776 304 960 ,67	579 442 253,3 2	489 249 584 ,96	

Zdroj: RO pre ROP, 2016

4.2.1.5 Prioritná os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov

Rozvoj infraštruktúry regionálnych komunikácií je základným predpokladom zvyšovania dopravnej a komunikačnej obslužnosti regiónov, miest a obcí a tým prispieva ku zvyšovaniu kvality života občanov žijúcich v jednotlivých regiónoch. Stav regionálnych komunikácií v Slovenskej republike nie je v dobrom technickom stave, pričom kvalita ciest je jedným zo základných predpokladov toho, ako občania a obyvatelia jednotlivých regiónov vnímajú funkčnosť obcí, menších miest a lokalít, ktoré sú vzdialené od hlavných dopravných ťahov. Základnou prioritou sa stala rekonštrukcia a obnova infraštruktúry ciest II. a III. triedy, vrátane zvyšovania bezpečnosti a plynulosti premávky na týchto cestách, resp. ich úsekoch. Stratégia definovaná v rámci ROP, pri uplatnení princípu tematickej a územnej koncentrácie v rámci inovačných a kohéznych pólov rastu, bola zameraná na nasledovný súbor aktivít:⁷⁴

- Rekonštrukcia, modernizácia a vo výnimočných prípadoch budovanie nových úsekov ciest II. a III. triedy na území cieľa Konvergenca vrátane rekonštrukcie a budovania

⁷⁴ Regionálny operačný program /verzia 4/, 2012, s. 110 – 111, 137 – 139

dopravných subsystémov zabezpečujúcich zvyšovanie úrovne dopravných, bezpečnostných a environmentálnych aspektov.

- Intervencie sú zamerané na zvyšovanie úrovne dopravno-technického stavu ciest II. a III. triedy, ktoré sú v zlom alebo nevyhovujúcom stave a zabezpečujú dopravnú obslužnosť obcí v území do kohéznych pólov rastu, zvyšovanie dostupnosti k vyššej občianskej vybavenosti pre obyvateľom obcí mimo pólov rastu, vytváranie podmienok pre zlepšenie mobility za prácou a podpora doplnkových prvkov dopravnej infraštruktúry k cestám II. a III. triedy, ktoré zvyšujú bezpečnosť a priepustnosť dopravy a znižujú jej dopady na životné prostredie.

V rámci prioritnej osi 5 boli vyhlásené 4 výzvy na predkladanie ŽoNFP v celkovej výške realizovaných výdavkov 147 394 930,57 eur (tabuľka č. 25).

Tabuľka č. 24 Stav vyhlasovania výziev v rámci prioritnej osi 5

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-5.1-2008/01	11. august 2008	19. jún 2009	—*
ROP-5.1-2009/01	25. september 2009	31. december 2009	88 532 042,64
ROP-5.1-2012/01	21. december 2012	31. marec 2013	39 995 000,00
ROP-5.1-2013/01	31. január 2013	06. máj 2013	11 764 706,00

*Výzva neurčovala indikatívnu alokáciu finančných prostriedkov.

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 148 – 149; Výzvy na predkladanie ŽoNFP ROP-5.1-2008/01, ROP-5.1-2009/01, ROP-5.1-2012/01, ROP-5.1-2013/01

Celkovo bolo v rámci jednotlivých regiónov Slovenskej republiky podporených z ERDF 80 projektov obnovy ciest II. a III. triedy, pričom prijímatelia pomoci sa zaviazali v rámci schválených projektových zámerov obnoviť až 1340 km ciest II. a III. triedy. (tabuľka č. 27)

Tabuľka č. 25: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 5 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 5	164 802 203,00	147 394 930,57	89,44
Opatrenie 5.1	164 802 203,00	147 394 930,57	89,44

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Tabuľka č. 26: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 5 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
5.1	98	15	84	80	
Celkom	98	15	84	80	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	
5.1	164 802 203 ,00	238 989 343 ,60	201 281 442,5 5	165 416 169 ,90	147 394 930,57
Celkom	164 802 203 ,00	238 989 343 ,60	201 281 442,5 5	165 416 169 ,90	147 394 930,57

Zdroj: RO pre ROP, 2016

Tabuľka č. 27: Stav napĺňania cieľa obnovy regionálnych komunikácií

	Merná jednotka	Cieľ stanovený prijímateľmi pomoci	Naplnenie cieľa k 01.01.2015
Dĺžka rekonštruovaných ciest	km	1340	986
Zníženie nehodovosti na podporených úsekoch ciest II. a III. triedy	%	16,36	29,75

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava 2015, s. 152

4.2.1.6 Prioritná os 6 Technická pomoc

V priebehu sledovaného obdobia boli finančné prostriedky technickej pomoci použité predovšetkým na zabezpečenie administratívnych kapacít RO pre ROP, na financovanie výkonu činností SORO pre ROP a zabezpečenie vykonania monitorovania a hodnotenia ROP. Analýze tejto prioritnej osi sa diplomová práca nevenuje.

4.2.1.7 Prioritná os 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.546/2010 zo dňa 13. augusta 2010 došlo k dodatočnému navýšeniu alokácie ROP v programovom období 2007 – 2013 na realizáciu investičných projektov súvisiacich s projektom Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) – Košice 2013 prostredníctvom dodatočne vytvorenej prioritnej osi 7 ROP a to v sume max. 60 mil. EUR (zdroje EÚ), realizovaných prostredníctvom novej prioritnej osi 7.

Vytvorením prioritnej osi 7 ROP boli zabezpečené podmienky na realizáciu národných projektov investičného charakteru súvisiacich s projektom EHMK – Košice 2013, ktorý je na základe uznesení vlády Slovenskej republiky, prijatých v rokoch 2009 – 2010 definovaný ako priorita na národnej úrovni.

Tabuľka č. 28 Stav vyhlasovania písomných vyzvaní v rámci prioritnej osi 7

Kód výzvy	Termín vyhlásenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Finančná alokácia
ROP-7.1-2011/01	22. júl 2011	30. november 2011	5 882 352,94
ROP-7.1-2011/02	22. júl 2011	30. november 2011	11 176 470,00
ROP-7.1-2011/03	22. júl 2011	30. november 2011	45 303 823,00
ROP-7.1-2011/04	22. júl 2011	30. november 2011	2 235 294,00
ROP-7.1-2011/05	22. júl 2011	30. november 2011	3 017 647,00
ROP-7.1-2012/01	23. január 2012	22. apríl 2012	1 157 139,32

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 161 – 163; Písomné vyzvania ROP-7.1-2011/01, ROP-7.1-2011/02, ROP-7.1-2011/03, ROP-7.1-2011/04, ROP-7.1-2011/05, ROP-7.1-2012/01

Počas obdobia implementácie finančného rámca bolo v rámci prioritnej osi vyhlásených 6 písomných vyzvaní na národné projekty v rámci ktorých bolo podporených z ERDF 20 projektov v celkovej výške realizovaných výdavkov 61 108 775,19 eur (Tabuľka č. 29).

Tabuľka č. 29: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 7 k 31. marcu 2016

	Závazok 2007 – 2013 (EÚ zdroje + ŠR)	Čerpanie prostriedkov	
		Celkom	% zo záväzku 2007 – 2013
Prioritná os 7	62 464 477,00	61 108 775,19	97,83
Opatrenie 7.1	62 464 477,00	61 108 775,19	97,83

Zdroj: Certifikačný orgán, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2016

Tabuľka č. 30: Sledovanie pokroku implementácie prioritnej osi 7 v období 2007 – 2013

Opatrenie	Počet prijatých ŽoNFP	Počet zamietnutých ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
7.1	22	0	20	20	
Celkom	22	0	20	20	
Opatrenie	Alokácia za zdroj EÚ + ŠR	Výška žiadaného príspevku (NFP)	Výška schváleného príspevku (NFP)	Výška zazmluvnených prostriedkov (NFP)	Výška riadne ukončených projektov (NFP)
7.1	62 464 477,00	67 820 554,60	64 340 001,72	62 247 447,51	
Celkom	62 464 477,00	67 820 554,60	64 340 001,72	62 247 447,51	

Zdroj: RO pre ROP, 2016

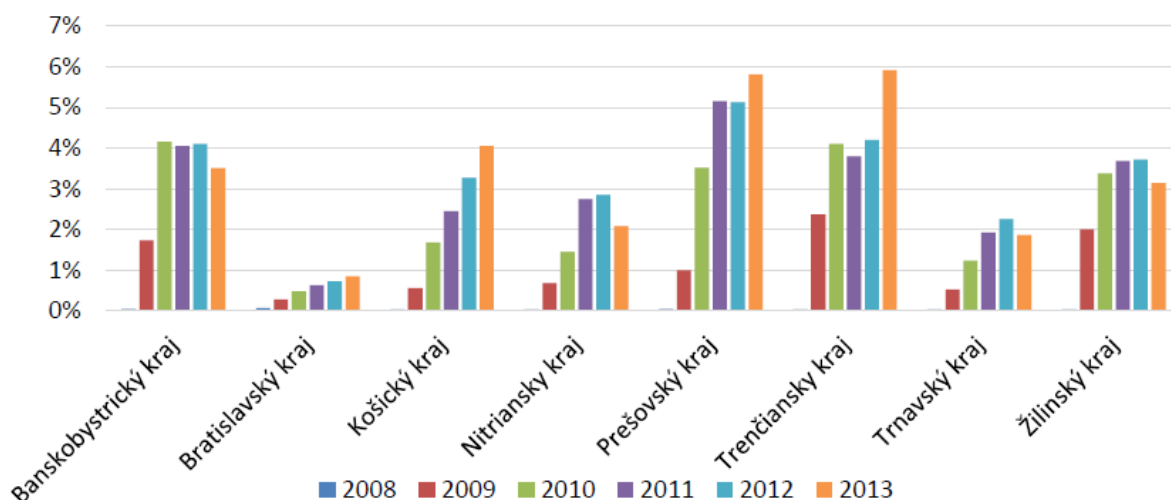
4.3 Napĺňanie regionálnych alokácií a absorpčná schopnosť finančných prostriedkov z Regionálneho operačného programu – čerpanie

V programovacom období 2007 – 2013 mala slovenská ekonomika k dispozícii značný objem finančných prostriedkov, ktoré boli určené na zmierňovanie regionálnych

disparít. Je potrebné konštatovať, že napriek skutočnosti, že finančné prostriedky Európskej únie poskytované z ERDF sú doplnkovými finančnými zdrojmi, mnohými občanmi Slovenskej republiky ako aj zástupcami miestnych a regionálnych samospráv a zástupcami súkromného sektora sú vnímané ako základný nástroj a pravdepodobne aj jediná existujúca možnosť ako realizovať investičné zámery a projekty. V súčasnom období asi nenájdeme v Slovenskej republike región, v rámci ktorého by sa v predchádzajúcich programovacích obdobiach nerealizovali nejaké projekty spolufinancované zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Podiel čerpania zdrojov politiky súdržnosti ilustruje graf č. 11. Údaje z informačného systému ITMS boli agregované do základných piatich sektorov – infraštruktúra, ľudský kapitál, priemysel, služby, veda a výskum. Čerpanie je analyzované od roku 2008, nakoľko v roku 2007 nedošlo prakticky k implementácii žiadneho operačného programu s výnimkou OP Technická pomoc.⁷⁵

Graf č. 8 Podiel ročného čerpania ŠF a KF na HDP krajov v rokoch 2008 – 2013⁷⁶

Zdroj: ITMS

Najvyšší podiel čerpania zdrojov zo štrukturálnych fondov na HDP môžeme pozorovať v prípade Trenčianskeho kraja v roku 2013 (5,92% HDP), Prešovského kraja v

⁷⁵ FRANK, K. (2014) Analýza vybraných štrukturálnych charakteristík slovenských regiónov. In: Working papers 68, Ekonomický ústav SAV, Bratislava, 2014,

On line: http://ekonom.sav.sk/uploads/journals/265_wp68frank1.pdf

⁷⁶ Tamtiež

roku 2013 (5,81%), Banskobystrického kraja v roku 2010 (4,16% HDP) a Košického kraja v roku 2013 (4,05% HDP), Žilinského kraja v roku 2012 (3,72% HDP) a Nitrianskeho kraja v roku 2012 (2,85% HDP), Trnavského kraja v roku 2012 (2,26% HDP)⁷⁷ a Bratislavského kraja v roku 2013 (0,85% HDP).

V prípade Banskobystrického kraja predstavujú najvyšší podiel výdavky na infraštruktúru, ktoré dosiahli v priemere za sledované obdobie 1,5% kraja. Druhý najvyšší podiel výdavkov v kraji predstavujú výdavky do sektora služieb a vedy a výskumu s priemernou hodnotou 0,4 % HDP. Výdavky do týchto sektorov kontinuálne rástli a v roku 2013 dosiahli 0,7 % HDP kraja. Podiel výdavkov do priemyslu na HDP dosiahli priemerne 0,2% a ľudského kapitálu 0,1%. V prípade priemyslu dosiahli najvyššiu hodnotu v rokoch 2011 a 2012 (0,5% a 0,4%). V prípade ľudského kapitálu v roku 2012 (0,2%).⁷⁸

Ako demonštruje tabuľka č. 32 v rámci jednotlivých výziev na predkladanie ŽoNFP vyhlasovaných počas programovacieho obdobia 2007 – 2013 v jednotlivých opatreniach prioritných osí ROP bolo celkovo predložených 3 912 ŽoNFP. Z toho reálne zakontrahovaných, kde došlo k uzatvoreniu zmluvy o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci, bolo 2 298⁷⁹ ŽoNFP. Z pohľadu úrovne regiónov NUTS III možno konštatovať, že najaktívnejšími boli žiadatelia z Prešovského samosprávneho kraja, ktorí podali celkovo 865 ŽoNFP. Prešovský samosprávny kraj zároveň vyčerpal najviac z celkovej výšky nakontrahovaných finančných prostriedkov (tabuľka č. 32).

Naopak najmenej aktívnymi boli žiadatelia z Trnavského samosprávneho kraja, ktorí podali celkovo len 398 ŽoNFP. Najúspešnejším vyšším územným celkom čo do počtu schválených ŽoNFP k pomeru podaných ŽoNFP bol Košický samosprávny kraj, jeho úspešnosť bola 61,51%. Najmenej úspešnými boli žiadatelia z Trenčianskeho samosprávneho kraja s úspešnosťou 55,83%.

Najviac ŽoNFP bolo predložených v prioritnej osi 1 Infraštruktúra vzdelávania, kde bolo celkovo predložených 1 740 ŽoNFP. O aktivity tejto prioritnej osi bol najväčší záujem zo strany žiadateľov o NFP. Celková alokácia prioritnej osi tak nebola schopná

⁷⁷ Podiel je vypočítaný ako podiel štrukturálnych fondov implementovaných v danom roku na hrubom domácom produkte kraja v danom roku. Medziročné kolísanie je spôsobené ukončovaním predovšetkým infraštruktúrnych projektov v jednotlivých krajoch, do ktorých bolo v porovnaní s ostatnými sektormi alokované najviac finančných zdrojov ako aj vývojom HDP kraja v danom roku.

⁷⁸ FRANK, K. (2014) Analýza vybraných štrukturálnych charakteristík slovenských regiónov. In: Working papers 68, Ekonomický ústav SAV, Bratislava, 2014

On line: http://ekonom.sk/uploads/journals/265_wp68frank1.pdf

⁷⁹ Sú započítané aj projekty, v rámci ktorých došlo k neskoršiemu odstúpeniu od zmluvy o poskytnutí NFP, či už z podnetu prijímateľa pomoci, alebo poskytovateľa pomoci.

pokryť dopyt zo strany jednotlivých žiadateľov, čo viedlo v roku 2012 k revízii ROP a k realokácii finančných prostriedkov nad rámec disponibilnej alokácie v rámci tejto priority v celkovej výške 282 mil. eur. Najmenší záujem bol zo strany žiadateľov o NFP o prioritnú os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov, kde bolo celkovo podaných len 92 ŽoNFP.

Tabuľka č. 31: **Prehľad pomoci v rámci ROP podľa VÚC** (stav k 31. decembru 2016)

Región/VÚC	Zazmluvnené finančné prostriedky			Vyčerpané finančné prostriedky		
	ERDF	ŠR	ERDF+ŠR	ERDF	ŠR	ERDF+ŠR
BB	198 049 926,04	24 726 364,14	222 776 290,18	152 659 386,17	18 581 236,3	171 240 622,47
ZA	224 672 299,33	28 222 571,5	252 894 870,83	204 428 205,34	25 337 070,77	229 765 276,11
KE	284 621 201,86	35 485 093,45	320 106 295,31	249 820 333,55	31 003 559,7	280 823 893,25
PO	304 814 700,63	37 904 661,09	342 719 361,72	272 625 172,43	33 864 798,09	306 489 970,52
NR	200 327 364,96	25 180 048,09	225 507 413,05	176 314 729,6	21 939 889,3	198 254 618,9
TN	161 027 694,71	20 086 805,12	181 114 499,83	142 315 405,31	17 814 773,21	160 130 178,52
TT	151 031 701,47	19 1824 09,56	170 214 111,03	125 012 473,61	15 842 409,95	140 854 883,56

Zdroj: Prehľad pomoci v PO 2007 – 2013 podľa VÚC. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013, <http://www.nsrr.sk/cerpanie/>

Tabuľka č. 32: **Prehľad implementácie projektov ROP podľa jednotlivých PO a opatrení v rámci VÚC** (stav k 31. marcu 2016)

PO/Opatrenie		BB	ZA	KE	PO	NR	TN	TT
PO 1 Infraštruktúra vzdelávania								
O	Predložené projekty							
P	(počet)	229	272	230	364	260	210	175
1.1	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	187 612 33 6,12	242 710 11 6,59	205 115 81 0,08	299 035 85 6,22	198 451 40 2,20	180 787 11 7,80	134 626 70 0,09
	Schválené projekty (počet)	112	153	100	186	103	92	84
	Schválené projekty (rozpočet)	84 631 559 ,14	129 071 00 5,71	88 457 537 ,26	141 738 01 7,07	74 980 192 ,09	79 104 437 ,79	59 099 682 ,40
	Nakontrahované projekty	115	154	100	189	103	93	84

	(počet)							
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	80 914 688,17	123 473 561,71	84 803 458,16	133 948 290,89	70 778 151,82	73 640 552,34	55 890 247,60
	Realizované výdavky	69 323 039,20	119 397 184,64	77 910 453,79	125 896 860,89	66 300 413,11	65 764 356,80	54 029 931,36
PO 2 Infraštruktúra sociálnych služieb								
O P 2.1	Predložené projekty (počet)	63	41	54	95	47	44	44
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	60 630 418,13	65 863 974,72	66 564 022,95	87 211 708,04	53 848 659,85	68 024 878,35	61 505 357,96
	Schválené projekty (počet)	24	18	30	58	27	21	23
	Schválené projekty (rozpočet)	20 860 070,31	30 576 655,64	34 860 883,90	48 303 538,51	29 160 976,08	29 235 004,17	31 299 818,97
	Nakontrahované projekty (počet)	22	19	30	58	28	21	25
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	15 332 280,90	29 561 461,03	32 871 649,27	43 649 514,37	29 239 862,92	28 687 124,22	30 260 198,42
	Realizované výdavky	9 413 471,86	20 763 180,76	22 509 527,92	35 723 989,49	19 982 087,78	23 033 789,40	22 314 585,50
PO 3 Posilňovanie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu								
O P 3.1	Predložené projekty (počet)	38	26	27	51	25	22	35
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	47 679 912,91	25 802 064,97	39 384 475,53	68 902 006,44	35 289 026,08	33 068 159	46 480 566,48
	Schválené projekty (počet)	17	12	16	24	12	10	19
	Schválené projekty (rozpočet)	24 046 565,47	13 532 246,59	22 898 324,27	30 899 216,83	16 089 744,46	17 871 077,61	28 340 400,69
	Nakontrahované projekty (počet)	18	12	16	23	12	10	19
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	23 629 446,55	11 380 102,37	19 301 683,55	24 408 032,33	15 283 434,50	15 773 069,85	25 056 258,70
	Realizované výdavky	13 759 448,47	6 285 150,77	8 086 144,14	15 193 835,60	10 086 539,89	11 638 636,96	11 464 826,36
O P 3.2	Predložené projekty (počet)	22	23	14	32	12	13	4

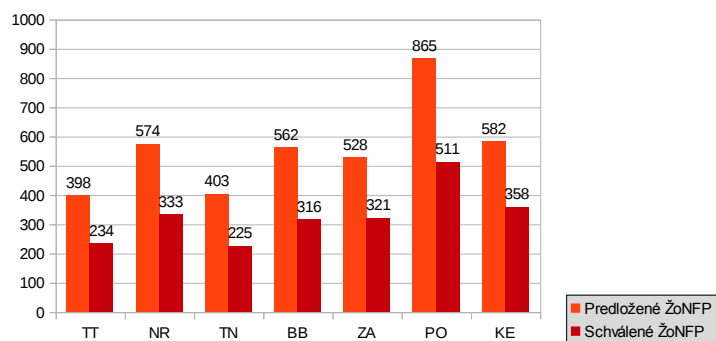
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	4 738 500,16	3 760 619,37	2 726 907,79	4 982 262,25	1 533 399,25	1 553 274,06	847 195,79
	Schválené projekty (počet)	7	8	8	14	9	3	4
	Schválené projekty (rozpočet)	1 545 287,77	1 725 502,57	1 282 804,78	1 935 368,67	1 176 784	368 918,25	847 195,79
	Nakontrahované projekty (počet)	7	8	8	14	9	3	4
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	1 329 092,75	1 422 486,95	1 091 034,63	1 739 732,06	1 007 701,67	264 700,86	548 411,14
	Realizované výdavky	1 265 198,29	1 281 147,10	790 783,19	1 417 435,77	457 581,76	96 550,86	540 567,26
PO 4 Regenerácia sídiel								
O P 4.1	Predložené projekty (počet)	145	105	182	239	168	81	89
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	100 203 948,94	69 957 541,21	119 090 476,70	160 342 739,34	103 816 280,57	52 535 131,41	59 035 613,71
	Schválené projekty (počet)	99	82	134	148	129	68	60
	Schválené projekty (rozpočet)	71 643 487,86	57 035 289,96	89 741 781,04	93 774 535,36	75 417 415,10	46 953 426,27	40 133 858,27
	Nakontrahované projekty (počet)	99	82	134	147	129	68	60
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	66 204 468,45	52 203 752,01	75 618 852,88	87 048 202,02	69 271 914,25	41 399 097,90	35 846 884,17
	Realizované výdavky	53 259 738,71	50 548 789,12	70 676 498,64	80 158 797,62	64 225 177,50	40 280 495,40	31 968 789,78
O P 4.2	Predložené projekty (počet)	45	43	38	49	43	19	37
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	19 885 643,55	17 633 965,54	21 858 193,49	22 220 710,46	22 723 600,98	10 317 525,67	14 998 402,39
	Schválené projekty (počet)	28	28	30	37	27	15	24
	Schválené projekty (rozpočet)	14 247 233,30	11 487 719,04	15 093 258,97	17 413 454,21	13 429 827,91	7 869 411,41	11 088 470,15
	Nakontrahované	38	31	34	49	33	19	28

	é projekty (počet)							
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	12 902 664,87	10 458 082,44	13 530 638,61	15 579 576,89	12 143 398,17	6 842 544,44	9 841 803,72
	Realizované výdavky	8 379 007,02	7 977 082,47	10 101 368,56	12 683 978,46	11 301 833,01	5 154 262,38	8 291 571,92
PO 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov								
O P 5.1	Predložené projekty (počet)	12	11	11	28	13	8	9
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	40 513 165,49	26 960 697,17	37 494 540,23	43 039 061,11	36 361 321,43	23 336 224,17	18 040 694,02
	Schválené projekty (počet)	10	9	10	24	13	5	9
	Schválené projekty (rozpočet)	28 941 422,77	23 699 109,65	33 280 937,47	35 670 907,04	36 360 514,72	17 345 972,71	17 980 736,32
	Nakontrahované projekty (počet)	10	9	10	24	13	5	9
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	20 749 007,81	22 753 448,58	28 835 556,58	34 146 762,58	26 098 395,39	13 002 109,69	11 216 074,26
	Realizované výdavky	14 632 111,77	22 195 772,62	28 192 569,15	33 743 677,28	24 485 906,52	12 973 364,54	11 171 538,69
PO 6 Technická pomoc								
O P 6.1	Predložené projekty (počet)	8	7	6	7	6	6	5
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	1 980 931,93	1 854 346,88	1 824 723,25	2 455 767,32	1 725 128,30	1 531 405,68	1 572 100,18
	Schválené projekty (počet)	7	6	6	6	6	6	5
	Schválené projekty (rozpočet)	1 775 987,32	1 672 709,76	1 814 856,77	2 212 542,61	1 715 568,45	1 531 133,07	1 572 100,18
	Nakontrahované projekty (počet)	7	6	6	7	6	6	5
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	1 714 640,68	1 641 975,74	1 805 974,12	2 199 250,58	1 684 554,33	1 505 290,53	1 554 233,02
	Realizované výdavky	1 208 607,15	1 316 968,63	1 447 772,67	1 671 395,41	1 415 079,33	1 188 722,18	1 073 072,69
PO 7 Európske hlavné mesto kultúry Košice 2013								
O	Predložené	0	0	20	0	0	0	0

P 7.1	projekty (počet)							
	Predložené projekty (rozpočet EÚ zdroj + ŠR)	0,00	0,00	66 682 389,17	0,00	0,00	0,00	0,00
	Schválené projekty (počet)	0	0	20	0	0	0	0
	Schválené projekty (rozpočet)	0,00	0,00	64 375 266,43	0,00	0,00	0,00	0,00
	Nakontrahované projekty (počet)	0	0	20	0	0	0	0
	Nakontrahované projekty (rozpočet)	0,00	0,00	62 247 447,51	0,00	0,00	0,00	0,00
	Realizované výdavky	0,00	0,00	61 108 775,19	0,00	0,00	0,00	0,00
	Celkový počet predložených projektov	562	528	582	865	574	403	398
	Celkový počet schválených projektov	304	316	354	497	326	220	228
	Celkový počet nakontrahovaných projektov	316	321	358	511	333	225	234
	% nakontrahovateľnosti	56,23	60,80	61,51	59,08	58,01	55,83	58,79

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podľa: Prehľad pomoci v PO 2007 – 2013 podľa VÚC. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013, <http://www.nsrr.sk/cerpanie/>

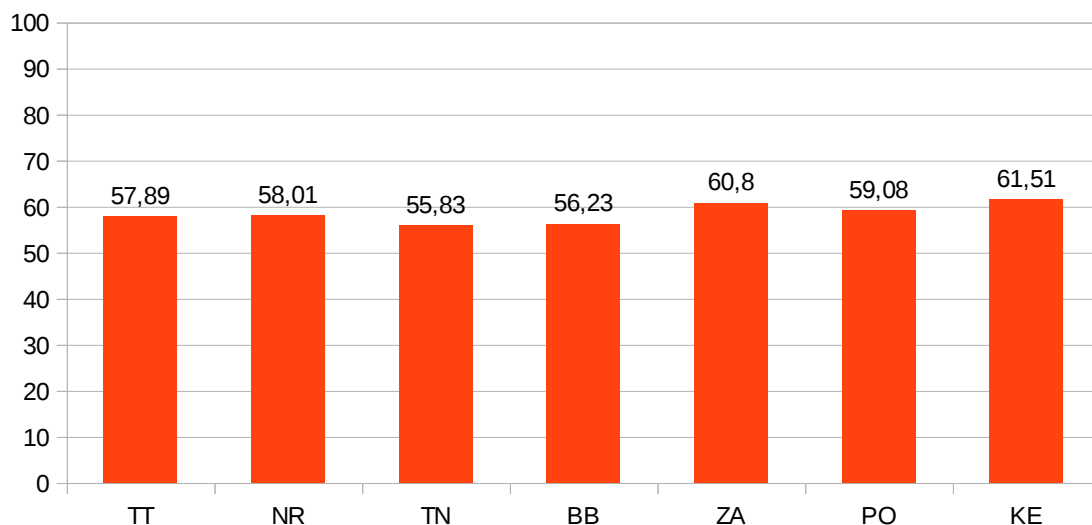
Graf č. 9 Počet predložených a schválených ŽoNFP v ROP v rámci jednotlivých vyšších územných celkov Slovenskej republiky*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Prehľad pomoci v PO 2007 – 2013 podľa VÚC. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013, <http://www.nsrr.sk/cerpanie/>

Graf č. 10 Percentuálny podiel úspešnosti žiadateľov v jednotlivých vyšších územných celkoch Slovenskej republiky*

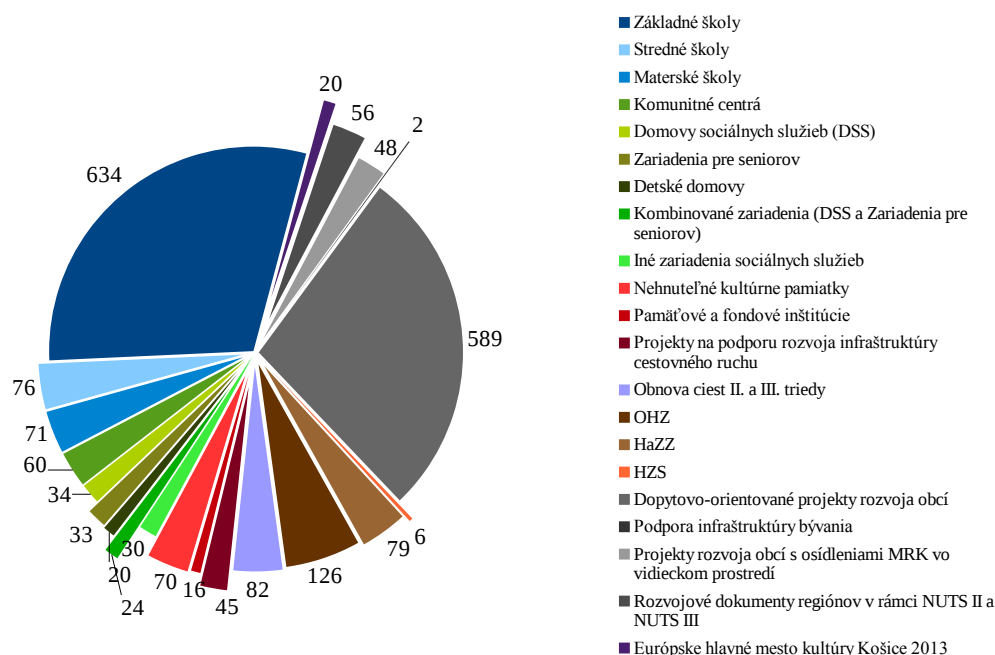
* Percentuálny podiel zobrazuje pomer medzi počtom podaných ŽoNFP a počtom schválených ŽoNFP, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Prehľad pomoci v PO 2007 – 2013 podľa VÚC. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007 – 2013, <http://www.nsrr.sk/cerpanie/>

Z hľadiska komplexnej analýzy ROP a jeho aktivít realizovaných prostredníctvom jednotlivých prioritných osí možno konštatovať, že sa z hľadiska čerpania alokovaných

finančných prostriedkov jednalo o jeden z tých úspešných OP, ktoré boli implementované v podmienkach Slovenskej republiky počas programovacieho obdobia 2007 – 2013. ROP významnou mierou prispel k rozvoju infraštruktúry regiónov, miest a obcí a tým samozrejme zvýšil kvalitu života obyvateľov.

Graf č. 11 Rozdelenie podpory finančných prostriedkov ERDF a ŠR v rámci jednotlivých prioritných osí a opatrení ROP podľa typu podporenej infraštruktúry*

* Uvádzané sú počty schválených projektov, v rámci ktorých bola uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom pomoci a prijímateľom pomoci.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 90 – 153

Počas celého programovacieho obdobia bolo v rámci ROP zrealizovaných celkovo 2101 projektov, pričom najviac projektov bolo schválených v rámci Prioritnej osi 1 Infraštruktúra vzdelávania, a to 781, pričom dopyt po tejto aktivite bol zo strany žiadateľov o NFP omnoho väčší, ako mohol samotný OP podporiť. Aj z toho dôvodu budú finančné intervencie v tejto oblasti pokračovať aj v novom programovacom období 2014 – 2020, pričom prioritou sa do budúcnosti stáva predovšetkým ďalšia podpora infraštruktúry materských škôl prostredníctvom nového Integrovaného regionálneho operačného

programu (IROP).⁸⁰ Prvé výzvy na predkladanie žiadostí o NFP zamerané na podporu rozvoja infraštruktúry materských škôl boli vyhlásené už v priebehu februára 2016.

Druhou najviac podporovanou oblasťou, v ktorej bol samozrejme opäť aj najväčší dopyt žiadateľov po finančných prostriedkoch ERDF, a v ktorom bol súčasne schválený aj druhý najväčší balík projektov boli aktivity Prioritnej osi 4 Regenerácia sídiel, kde bolo celkovo podporených 695 projektov. Aj v týchto aktivitách sa bude pokračovať v rámci nového programovacieho obdobia 2014 – 2020, a to prostredníctvom aktivít dvoch operačných programov, a to IROP a Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020, pričom už aj v rámci týchto dvoch OP boli vyhlasované prvé výzvy na predkladanie žiadostí o NFP na prelome rokov 2015/2016.

4.4 Dočerpanie finančných prostriedkov ERDF na konci programovacieho obdobia 2007 – 2013

V predchádzajúcom programovacom období 2007 – 2013 mali mnohé členské štáty Európskej únie problémy s čerpaním finančných prostriedkov z jednotlivých fondov Európskej únie, predovšetkým z ERDF. Z toho dôvodu sa Európska komisia na sklonku roka 2014 rozhodla pre iniciatívu s názvom Task Force for Better Implementation, ktorá sa priamo dotýkala nasledovných štátov, vrátane Slovenskej republiky:⁸¹

- Bulharska
- Chorvátska,
- Českej republiky,
- Maďarska,
- Talianska,
- Rumunska,
- Slovinska.

Práve nízka absorpčná schopnosť týchto štátov by bola na konci roka 2015 viedla k tzv. decommitmentu, a teda strate finančných prostriedkov alokovaných v tomto programovacom období na strategické priority spolufinancované z jednotlivých OP. Každý

⁸⁰ Integrovaný regionálny operačný program. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2014, s. 73 – 77

⁸¹ Task Force for Better Implementation. http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/how/improving-investment/task-force-better-implementation/

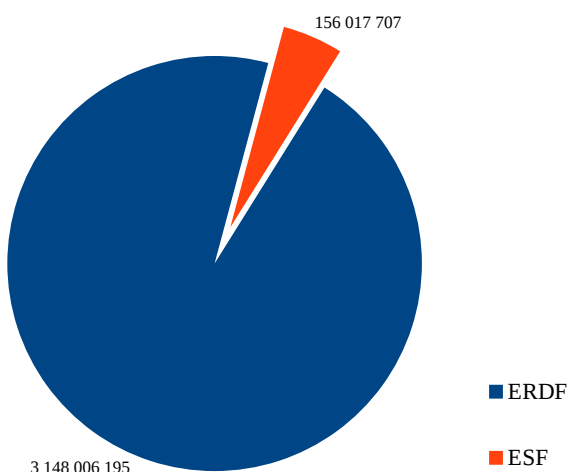
predmetný členský štát musel vykonať analýzy čerpania v rámci jednotlivých fondov a na tom základe definovať OP, v rámci ktorých bolo následne potrebné urobiť kroky k urýchleniu čerpania finančných prostriedkov Európskej únie.

V podmienkach Slovenskej republiky boli v rámci tzv. Task Force for Better Implementation SK identifikované z hľadiska čerpania ako najrizikovejšie nasledovné OP:⁸²

- OP D,
- OP IS,
- OP KaHR,
- OP V
- OP VaV
- OP ŽP,
- ROP.

Všetky OP boli spolufinancované z ERDF. Jedinú výnimku tvoril OP V, ktorý bol spolufinancovaný z ESF. Celkovo bolo potrebné v čase od júna 2015 do 31. decembra 2015 ešte dočerpať viac ako 3.5 mld eur. (Príloha č. 1 Task Force for Better Implementation SK – čerpanie finančných prostriedkov OP NSRR SR 2007 – 2013).

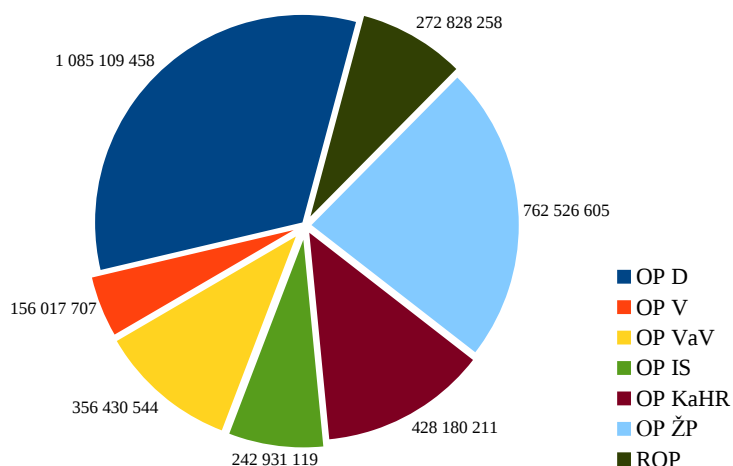
Graf č. 12 Pomer finančných prostriedkov ERDF a ESF určených na dočerpanie k 31. decembru 2015

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: The progress of spending of OP's within the NSRF 2007 – 2013 as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015

⁸² The progress of spending of OP's within the NSRF 2007 – 2013 as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015

Graf č. 13 Pomer finančných prostriedkov OP určených na dočerpanie k 31. decembru 2015

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: The progress of spending of OP's within the NSRF 2007 – 2013 as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015

Medzi OP, ktoré boli zaradené medzi najrizikovejšie, sa radil aj OP, ktorý je predmetom analýzy predkladanej diplomovej práce, ROP. OP bol od konca roka 2014 pod drobnohľadom Európskej komisie a predstavitelia RO, zodpovedného za urýchlenie dočerpania finančných prostriedkov museli prijať adekvátne opatrenia a pravidelne v takmer mesačných intervaloch reportovať pokroky v čerpaní smerom k Európskej komisii. V rámci ROP bolo potrebné do konca roka 2015 dočerpať 272 828 258 eur (Príloha č. 2 Task Force for Better Implementation SK – čerpanie finančných prostriedkov ROP 2007 – 2013).

DISKUSIA

ROP bol programom, ktorý výrazne zasiahol do infraštruktúry jednotlivých regiónov Slovenskej republiky a realizácia jeho jednotlivých intervenčných aktivít výrazne prispela ku zmene kvality života občanov jednotlivých regiónov Slovenskej republiky. Keďže sa ROP implementoval len v rámci cieľa Konvergencia, zahŕňal všetky vyššie územné celky Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý mal možnosť realizovať len veľmi malú časť aktivít na rozvoj regionálnej infraštruktúry prostredníctvom operačného programu Bratislavský kraj (OP BK). Z hľadiska dopytu žiadateľov o NFP bola najvýznamnejšou prioritnou osou ROP Prioritná os 1 infraštruktúra vzdelávania, ktorá mala aj najvyššiu alokáciu a ako jediná dosiahla 100% plnenie záväzku na roky 2007 – 2013, dokonca nadkontrahovanie vo výške 101,19%. V rámci prioritnej osi boli podporených 634 projektov obnovy a revitalizácie základných škôl, 71 projektov materských škôl a 76 projektov stredných škôl, čím sa v podmienkach Slovenskej republiky vytvorili podmienky pre moderné vzdelávanie, ku ktorému prispievali aj aktivity OP V. Implementácia projektov na podporu vzdelávacej infraštruktúry výrazne prispela k skvalitneniu procesov vzdelávania v regiónoch predovšetkým v tom, že:⁸³

- výrazným spôsobom znížila dlhoročný kumulovaný tzv. „modernizačný dlh“ školskej infraštruktúry,
- umožnila zriaďovateľom škôl vykonať nevyhnutné stavebno-technické úpravy najmä čo sa týka plnenia kapacitných a priestorových požiadaviek,
- prispela ku skvalitňovaniu vzdelávacieho procesu a vzdelávacích služieb, podporila rozvoj materiálno-technického vybavenia škôl, najmä čo sa týka počítačového vybavenia a informačno-komunikačných technológií, ktoré je základným predpokladom a nevyhnutnou súčasťou digitalizácie regionálneho školstva a moderného vzdelávania,
- prispela k znižovaniu energetickej náročnosti prevádzky škôl a školských zariadení, priemerné zníženie energetickej náročnosti budov podporených zariadení predstavuje takmer 50% oproti stavu keby nedošlo k realizácii predmetných aktivít,

⁸³ Výročná správa o vykonávaní ROP za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015, s. 98 – 99

- prispela k vytváraníu podmienok na sociálnej inklúzie v zariadeniach materských a základných škôl, ktoré sa nachádzajú predovšetkým v obciach so zvýšeným počtom príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít,
- v neposlednom rade prispela aj ku zvyšovaniu zamestnanosti a rastu pracovných miest, napriek skutočnosti, že to nie je hlavným cieľom ROP.

Veľmi dôležité projekty boli realizované aj v rámci Prioritnej osi 4 Regenerácia sídiel, v rámci ktorej bol druhý najväčší dopyt žiadateľov o NFP po finančných prostriedkoch ERDF a celkové čerpanie dosiahlo 76,95% zo záväzku na roky 2007 – 2013. O intervenčné aktivity Prioritnej osi 2 Infraštruktúra sociálnych služieb bol takisto veľký záujem zo strany žiadateľov o NFP, a to predovšetkým do roku 2011, pričom jej čerpanie vo vyjadrení realizovaných výdavkov bolo vo výške 72,51%. Relevantnosť stratégie ROP v oblasti sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately bola v roku od roku 2011 znížená legislatívnymi zmenami na európskej a národnej úrovni a neochotou žiadateľov o NFP realizovať pilotné projekty deinštitucionalizácie.

Najmenší záujem zo strany žiadateľov o NFP bol o Prioritnú os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov, čerpanie v percentuálnom vyjadrení vo výške 69,82%. Najmenej projektov, celkovo 20, bolo realizovaných v rámci Prioritnej osi 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013 v celkovej výške realizovaných výdavkov 61 108 775,19 eur, čo predstavuje 97,83% z alokácie danej osi. V rámci tejto prioritnej osi boli realizované výlučne len národné projekty.

Za základný faktor hodnotenia implementácie jednotlivých prioritných osí ROP budeme brať čerpanie finančných prostriedkov v reálnom vyjadrení realizovaných certifikovaných výdavkov k 31. marcu 2016. Na základe tohto kritéria možno identifikovať nasledovné poradie úspešnosti finančnej implementácie prioritných osí ROP:

- Prioritná os 1 Infraštruktúra vzdelávania (101,19%),
- Prioritná os 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013 (97,83%)
- Prioritná os 5 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov (89,44%),
- Prioritná os 4 Regenerácia sídiel (76,95%),
- Prioritná os 2 Infraštruktúra sociálnych služieb (72,51%),
- Prioritná os 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu (69,50%).

ROP je z hľadiska absorpčnej kapacity špecifický tým, že rozhodujúca časť finančných prostriedkov bola určená pre samosprávu, čo pre ňu predstavovalo pomerne enormnú záťaž z hľadiska administratívnej a finančnej kapacity, najmä pre menšie obce.

Implementácia ROP bola náročná aj pre jednotlivé vyššie územné celky, ktoré boli významnými prijímateľmi pomoci a zároveň sa podieľali na implementácii ROP z pozície sprostredkovateľského orgánu. Napriek vysokým nárokom na absorpčnú kapacitu samosprávy aj štátnej správy patrí ROP v programovom období 2007 – 2013 medzi najúspešnejšie operačné programy z hľadiska kontrahovania, čerpania a naplňania finančného záväzku OP na obdobie 2007 – 2013.

ZÁVER

Európsky fond regionálneho rozvoja je jedným z fondov Európskej únie, ktorého hlavným poslaním je podporovať jednotlivé regióny s primárnym cieľom podporovať ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť predovšetkým menej rozvinutých oblastí a regiónov. Do konca roka 2013 boli v rámci takmer všetkých členských štátov Európskej únie podporené z Európskeho fondu regionálneho rozvoja desiatky tisíc projektov zameraných na rozvoj kapacít malých a stredných podnikov v oblasti inovácií, na rozvoj infraštruktúry sídiel, na podporu obnoviteľných zdrojov energie, na rozvoj konkurencieschopnosti podnikov v rámci Európskeho priestoru, na zvyšovanie kvality životného prostredia a v neposlednom rade aj na podporu investícií do výskumu, vývoja a transferu technológií.

Z rôznych typov analýz a materiálov realizovaných a spracovaných v rámci programovacieho obdobia 2004 – 2006 a programovacieho obdobia 2007 – 2013 vyplýva, že finančné prostriedky Európskeho fondu regionálneho rozvoja reprezentujú aj v podmienkach Slovenskej republiky významný finančný nástroj prostredníctvom ktorého je možné znižovať existujúce regionálne disparity a prispievať k postupnému zvyšovaniu konkurencieschopnosti Slovenskej republiky v rámci regiónu strednej Európy a samotnej Európskej únie.

Je potrebné konštatovať, že napriek skutočnosti, že finančné prostriedky Európskej únie poskytované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja sú doplnkovými finančnými zdrojmi, mnohými občanmi Slovenskej republiky ako aj zástupcami miestnych a regionálnych samospráv a zástupcami súkromného sektora sú vnímané ako základný nástroj a pravdepodobne aj jediná existujúca možnosť ako realizovať investičné zámery a projekty. V súčasnom období asi nenájdeme v Slovenskej republike región, v rámci ktorého by sa v predchádzajúcich programovacích obdobiach nerealizovali nejaké projekty spolufinancované zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Z hľadiska nastavenia systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a samotného čerpania finančných prostriedkov je potrebné zdôrazniť, že napriek určitým snahám chýbala počas celého programovacieho obdobia 2007 – 2013 väčšia komplementarita medzi jednotlivými operačnými programami a tým sa možno strácal synergický efekt, ktorý sa mohol zvýrazniť práve vyššou previazanosťou aktivít operačných programov. Napríklad v rámci Regionálneho operačného programu a

operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast sa komplementarita prejavovala čiastočne len v oblasti cestovného ruchu a v aktivitách týkajúcich sa regenerácie a rozvoja infraštruktúry sídiel. Z tohto pohľadu možno vnímať nové programovacie obdobie 2014 – 2020 výrazne pozitívnejšie, pretože vyššia synergia sa prejavila už pri samotnom procese tvorby nových operačných programov, čoho relevantným dôkazom je aj zníženie ich počtu a prepojenie strategických priorít tak, aby bol zaistený súlad s národnými prioritami a politikami, makro-regionálnymi prioritami a prioritami a politikami Európskej únie. Príkladom môže byť spojenie operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a operačného programu Výskum a vývoj do nového operačného programu Výskum a inovácie.

Záverom chceme poznamenať, že zámerom predmetnej diplomovej práce bolo súčasne poukázať na úlohu, ktorú zohrávajú finančné prostriedky Európskej únie pri regionálnom rozvoji a podpore konkurencieschopnosti Slovenskej republiky. Diplomová práca môže zároveň slúžiť aj ako materiál, ktorý prináša pohľad na problematiku štrukturálnych fondov, môže slúžiť pre odbornú i laickú verejnosť ako materiál o systéme fungovania a využívania finančných prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a tým prispievať k diskusii o efektívnom a hospodárnom využívaní finančných prostriedkov Európskej únie tak, aby sa znižovali regionálne disparity, zvyšovala sa konkurencieschopnosť a inovačný potenciál Slovenskej republiky.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] BUČEK, M., REHÁK, Š., TVRDOŇ, J. (2010) Regionálna ekonómia a politika. Bratislava: Iura Edition, 2010, ISBN 978-80-8078-362-4
- [2] DOBRÍK, M., RÝSOVÁ, L. (2016) Regional Policy and Regional Development. FPVaMV UMB, Banská Bystrica, 2016
- [3] Integrovaný regionálny operačný program. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2014
- [4] IVANIČKOVÁ, A. (2007) Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007 – 2013. Ekonóm, Bratislava, 2007, ISBN 978-80-225-2309-7
- [5] KISS, I., PALKO, F. a kol. (2013) Európske fondy v praxi. Inštitút hospodárskej politiky, Bratislava, 2013
- [6] MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. (2006) Veľký anglicko-český slovník regionálneho rozvoje a regionálnej politiky Európskej únie. Ostrava: Technická Univerzita Ostrava – Vysoká škola báňská, 2006, ISBN 80-248-1117-0
- [7] MAIER, G., TÖDTLING, F. (1988) Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Bratislava: Elita, 1998. ISBN 80-8044-049-2
- [8] Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2006
- [9] Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2008 – 2010. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2008
- [10] Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2011 – 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2011

- [11] Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. Bratislava, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2007
- [12] Operačný program Doprava. Bratislava, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2012
- [13] Operačný program Informatizácia spoločnosti. Úrad vlády Slovenskej republiky, Bratislava, 2007
- [14] Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava, 2013
- [15] Operačný program Kvalita životného prostredia; Bratislava, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014
- [16] Operačný program Ľudské zdroje, Bratislava, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2014
- [17] Operačný program Technická pomoc na roky 2007 – 2013 (Prvá revidovaná verzia). Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2011
- [18] Operačný program Výskum a vývoj. Bratislava, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2011
- [19] Operačný program Výskum a inovácie, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Bratislava, 2014
- [20] Operačný program Vzdelávanie. Bratislava, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2012

- [21] Operačný program Základná infraštruktúra. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislava, 2003
- [22] Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (verzia 3). Bratislava, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2012
- [23] Operačný program Zdravotníctvo. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava, 2011
- [24] Operačný program Životné prostredie (verzia 3.0). Bratislava, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2010
- [25] Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. Bratislava, Centrálny koordinačný orgán, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2014
- [26] Programový manuál Operačného programu Informatizácia spoločnosti (verzia 5.1). Bratislava, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2010
- [27] Programový manuál Regionálneho operačného programu /verzia 5.3/, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2013
- [28] RAJČÁKOVÁ, E. (2005) Regionálny rozvoj a regionálna politika. Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, 2005, ISBN 80-223-2038-2
- [29] Rámec podpory spoločenstva. Bratislava, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2004
- [30] Regionálny operačný program /verzia 1/. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava, 2007
- [31] Regionálny operačný program. (verzia 4). Bratislava, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2012

- [32] SCHROTTER, H. J. Aktuální slovník Evropské unie. Praha, Brána, 2002
- [33] Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Bratislava, 2013
- [34] Strategické hodnotenie operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2013
- [35] Strategické hodnotenie Regionálneho operačného programu. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2013
- [36] Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 /verzia 4.5/. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, Centrálny koordinačný orgán, Bratislava, 2012
- [37] The progress of drawdown of OP Competitiveness and Economic Growth as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015
- [38] The progress of spending of OP's within the NSRF 2007 – 2013 as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015
- [39] The progress of spending of Regional OP as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015
- [40] TVRDOŇ, J., HAMALOVÁ, M., ŽÁRSKA, E. (1995) Regionálny rozvoj. Vydavateľstvo Ekonóm, Bratislava, 1995, ISBN 80-225-0671-0
- [41] Výročná správa o vykonávaní Regionálneho operačného programu za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, 2015

Internetové zdroje

- [1] Evropský zemeľský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropsky-zemelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-%28EAFRD>
- [2] Európsky námorný a rybársky fond (EMFF).
http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_sk.htm
- [3] Kohézny fond.
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.3.html
- [4] Kohézny fond. http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/funding/cohesion-fund/
- [5] Najdôležitejšia investičná politika EÚ.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/what/investment-policy/
- [6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS).
<http://www.telecom.gov.sk/externe/legu/region/03-1059.pdf>
- [7] Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999.
http://www.sk-at.eu/sk-at/downloads/SK/Nariadenie_1080_ERDF_2006.pdf
- [8] Nariadenie rady (ES) č. 1083/2006 ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení neskorších zmien
http://www.asfeu.sk/uploads/media/06-NARIADENIE-RADY-_ES_-c.1083-2006.pdf
- [9] Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013.
http://www.sacr.sk/fileadmin/user_upload/strukturalne_fondy/dokumenty2013/Nova_strategia_rozvoja_cestovneho_ruchu_SR_do_roku_2013.pdf
- [10] Operational Programmes. <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en>
- [11] Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1639/2006/ES z 24. októbra 2006 , ktorým sa ustanovuje rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (2007 – 2013).
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D1639&from=SK>
- [12] Task Force for Better Implementation.

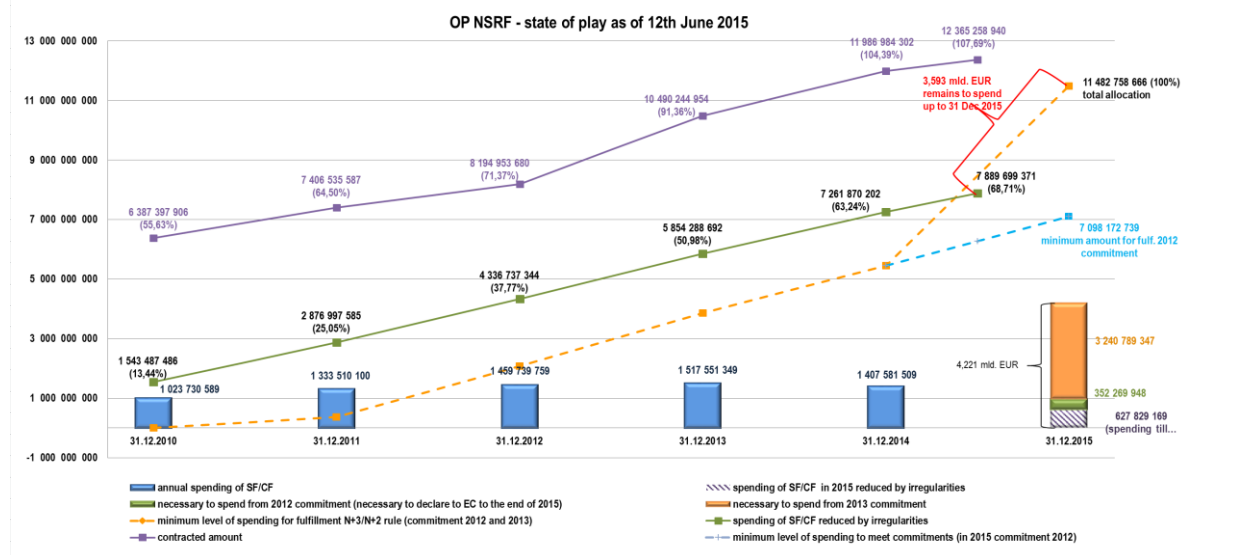
http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/how/improving-investment/task-force-better-implementation/

[13] Zákon č. 292/2014 o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
<http://www.minv.sk/?dokumenty-1&subor=212710>

PRÍLOHY

Príloha č. 1 Task Force for Better Implementation SK – čerpanie finančných prostriedkov OP NSRR SR 2007 – 2013*

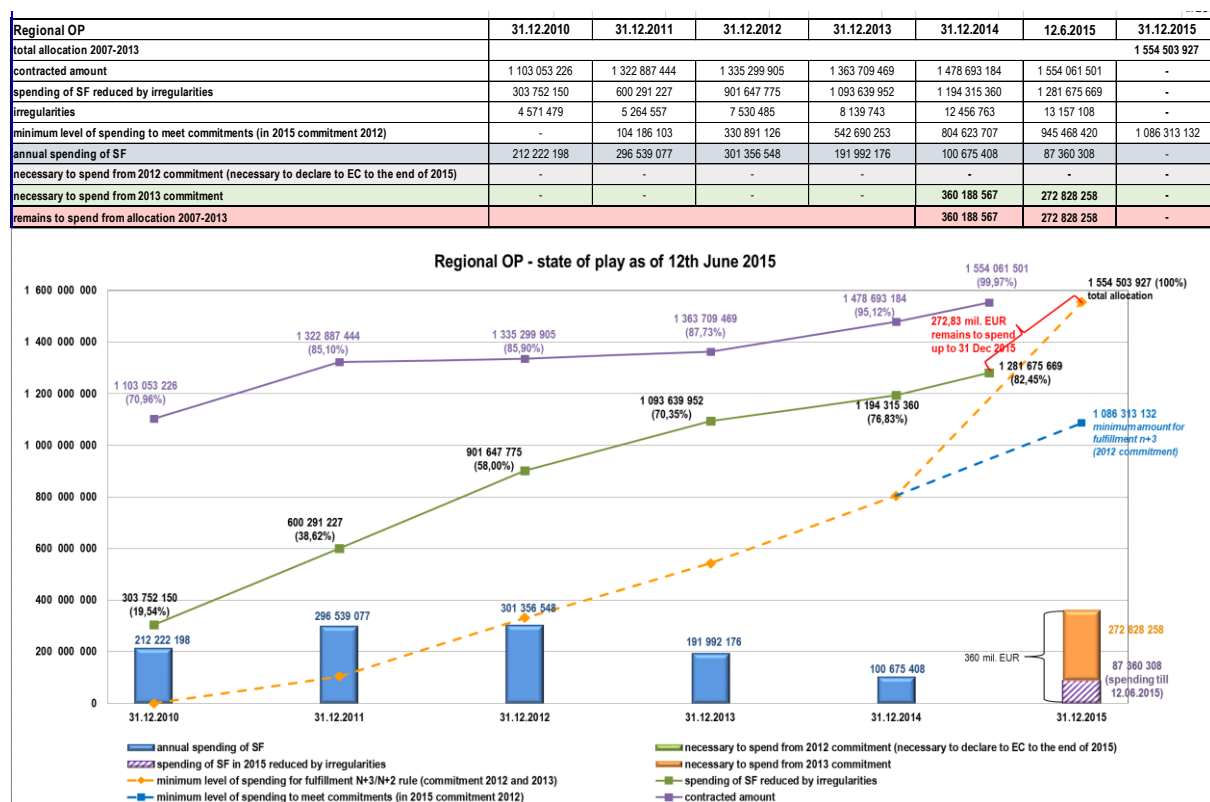
OP NSRF	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	12.6.2015	31.12.2015
total allocation 2007-2013 reduced by decommitments							11 482 758 666
contracted amount	6 387 397 906	7 406 535 587	8 194 953 680	10 490 244 954	11 986 984 302	12 365 258 940	
spending of SF/CF reduced by irregularities	1 543 487 486	2 876 997 585	4 336 737 344	5 854 288 692	7 261 870 202	7 889 699 371	
irregularities	30 869 060	32 228 189	73 566 223	198 796 921	271 067 342	392 143 082	
minimum level of spending to meet commitments (in 2015 commitment 2012)	0	367 388 769	2 081 456 648	3 863 946 236	5 456 868 299	6 277 520 519	7 098 172 739
annual spending	1 023 730 589	1 333 510 100	1 459 739 759	1 517 551 349	1 407 581 509	627 829 169	
necessary to spend from 2012 commitment (necessary to declare to EC to the end of 2015)	-	-	-	-	632 575 545	352 269 948	-
necessary to spend from 2013 commitment	-	-	-	-	3 588 312 919	3 240 789 347	-
remains to spend from allocation 2007-2013					4 220 888 464	3 593 059 295	-

*(stav k 12. júnu 2015)

Zdroj: The progress of spending of OP's within the NSRF 2007 – 2013 as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015

Príloha č. 2 Task Force for Better Implementation SK – čerpanie finančných prostriedkov
ROP 2007 – 2013*

*(stav k 12. júnu 2015)

Zdroj: The progress of spending of Regional OP as of 12th June 2015. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, 2015